

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2016-2-18 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 17-06/52-19
Karar Tarihi : 09.02.2017

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Fevzi ÖZKAN,
Adem BİRCAN, Şükran KODALAK, Mehmet AYAN

B. RAPORTÖRLER: Selvi KOCABAY, Didem ULUÇ, Beyza AĞVAZ, Mesut MORGÜL

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Superonline İletişim Hizmetleri A.Ş.
Aydınlıkevler Mah. İnönü Cad. No:20 Küçükkyalı Ofispark
34854 Maltepe/İstanbul

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILANLAR : - Türk Telekomünikasyon A.Ş.
Turgut Özal Bulvarı 06103 Aydınlıkevler/Ankara
- TTNET A.Ş.
Esentepe Mah. Salih Tozan Sok. Karamancılar İş Merkezi D
Blok No:16 34394 Şişli/İstanbul

(1) **E. DOSYA KONUSU:** **TTNET A.Ş'nin "Yeni Yıl Kampanyası" adıyla perakende sabit genişbant internet erişim hizmetleri pazarında sunduğu kampanyanın dışlayıcı nitelikte olduğu ve rakiplerin faaliyetlerini zorlaştırdığı iddiası.**

(2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Kurum kayıtlarına 03.05.2016 tarihinde giren ve Superonline İletişim Hizmetleri A.Ş. (SUPERONLINE) tarafından yapılan başvuruda,

- SUPERONLINE'in 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu (EHK) kapsamında, sabit telefon, uydu haberleşme hizmetleri, kablolu ve kablosuz internet servis sağlayıcılığı, kablolu yayın ve sanal mobil şebeke hizmetleri işletmeciliği ve altyapı hizmetleri işletmeciliği konusunda yetkilendirilmiş olduğu,
- TTNET A.Ş.'nin (TTNET) ise SUPERONLINE ile aynı pazarda ve yerleşik işletmeci olan Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin (TÜRK TELEKOM) bağlı ortaklığı olarak faaliyet gösteren bir teşebbüs olduğu,
- TÜRK TELEKOM hakkında, rakiplerin faaliyetini zorlaştırmaya ve rakipleri dışlamaya yönelik uygulamalarda bulunduğu gerekçesiyle defalarca şikâyette bulunulduğu, ancak TÜRK TELEKOM'un rakiplerinin faaliyetlerini zorlaştırmaya devam ettiği,
- TÜRK TELEKOM'un şikâyet konusu olan "Yeni Yıl Kampanyası"ndan yalnızca yeni bireysel müşterilerin 24 ay taahhüt vererek yararlandıkları, kampanyanın koşullar kısmında "*Daha önce Türk Telekom evde internet hat sahibi olan ve abonelik iptali yapan aboneler, iptal tarihinden sonraki ilk 3 ay içinde tekrar Türk Telekom evde internet hat sahibi olmaları durumunda bu kampanyadan*

yararlanamamaktadır." ifadelerine yer verilerek yeni müşteri kavramının daha detaylı şekilde tanımlandığı,

- Beş ay süre ile geçerli olan bu kampanyanın Ocak ayının ilk haftasında başladığı ve 31.05.2016 tarihinde sona erdiği,
- Kampanyanın yeni müşteri edinimi bakımından 2016'nın ilk dört ayında TÜRK TELEKOM'un en önemli pazarlama faaliyetlerinden biri olduğu, dolayısıyla diğer kampanyalara oranla dışlayıcı etkisinin daha fazla olacağı,
- Eşit etkinlikteki rakip testinin, başvuru konusu TÜRK TELEKOM tarifelerinin fiyat-maliyet analizine uygulanabileceği; TÜRK TELEKOM'un tüm maliyetlerini kapsamamakla birlikte, eşit etkinlikteki işletmecinin varsayımsal yaklaşık maliyetleri dikkate alınarak ve kampanyaya özgü sabit maliyetler de ayrı ayrı 24 ve 36 aya yayılarak sabit telefonu olan ve yalnız internet kullanan aboneler için modemli ve modemsiz 8Mbps/50 GB tarifeleri için işletmecinin bir abone ömrü süresince katlanacağı maliyetin tespit edildiği ve TÜRK TELEKOM'un Yeni Yıl Kampanyası'nın eşit etkin bir işletmecinin maliyetlerinin altında kaldığı, söz konusu tarifelerin 36 aylık abone ömrüne göre %(...) ila %(...) arasında zararda olduğu,

iddia edilmekte; TÜRK TELEKOM tarafından sunulan ve dışlayıcı nitelik arz eden Yeni Yıl Kampanyası'nın ve benzer nitelikteki diğer kampanyaların durdurulması, anılan kampanyayla benzer etkiler doğuracak yeni uygulamaların önüne geçilmesi için gerekli önlemlerin alınması ve TÜRK TELEKOM hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (4054 sayılı Kanun) kapsamında gerekli yaptırımların uygulanması talep edilmektedir.

- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 03.05.2016 tarihinde intikal eden başvuru üzerine hazırlanan 20.09.2016 tarihli ve 2016-2-018/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, Kurulun 05.10.2016 tarihli toplantısında görüşülmüş ve başvuru konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca önaraştırma yapılmasına 16-32/550-M sayı ile karar verilmiştir. Önaraştırma kapsamında TTNET'te 05.01.2017 tarihinde yerinde inceleme yapılmıştır. Ayrıca teşebbüsten bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur. Talep edilen bilgi ve belgeler 17.01.2017, 18.01.2017 ve 30.01.2017 tarihlerinde Kurum kayıtlarına girmiştir. SUPERONLINE'dan talep edilen bilgiler ise 26.01.2017 tarihinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Kurulun ilgili kararı uyarınca düzenlenen 01.02.2017 tarihli ve 2016-2-18/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; TÜRK TELEKOM ve TTNET'ten oluşan ekonomik bütünlüğün, toptan sabit genişbant internet erişim hizmetleri pazarında ve perakende sabit genişbant internet erişim hizmetleri pazarında hâkim durumda bulunduğu, TTNET tarafından düzenlenen "Yeni Yıl Kampanyası" kapsamında maliyet üstünde gelir elde edildiği, dolayısıyla hakkında önaraştırma yürütülen ekonomik bütünlüğün fiyat sıkıştırması yoluyla 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi çerçevesinde hâkim durumunu kötüye kullandığının öne sürülemeyeceği, bu nedenle TÜRK TELEKOM ve TTNET hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı, başvuruda yer alan 4054 sayılı Kanun 9. maddesi çerçevesinde geçici tedbir alınması talebinin reddedilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

I. İNCELEME, GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

I.1. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Görüşü

- (5) Dosya konusu başvurunun elektronik haberleşme sektörüne ilişkin olması sebebiyle Elektronik Haberleşme Kanunu'nun (EHK) 7. maddesinin ikinci fıkrası gereğince 11.05.2016 tarihinde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'ndan (BTK) görüş talep edilmiştir. Söz konusu görüş 23.08.2016 tarihinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (6) Mezkûr görüşte;
- Ülkemizde EHK kapsamında elektronik haberleşme pazarlarına ilişkin düzenlemelerin BTK tarafından gerçekleştirildiği,
 - Bu kapsamda yürütülen pazar analizleri neticesinde hem ilgili pazarların tanımlandığı hem de ilgili pazarlarda etkin piyasa gücüne (EPG) sahip işletmelerin belirlendiği,
 - İlgili mevzuat kapsamında BTK tarafından yapılan pazar analizi çalışmaları neticesinde EPG'ye sahip olduğu belirlenen işletmecilere erişim ve referans teklif hazırlama yükümlülükleri de dâhil olmak üzere çeşitli yükümlülükler getirilebildiği,
 - İlgili pazarlarda getirilen yükümlülüklerin bir sonucu olarak, TÜRK TELEKOM'un İnternet Servis Sağlayıcılar'a (İSS) toptan seviyede sunduğu DSL internet hizmeti tarifelerinin BTK onayına tabi olduğu,
 - DSL, kablo, fiber vb. altyapılar üzerinden İSS'lerin son kullanıcılara perakende seviyede sunduğu internet erişimi tarifelerinin BTK onayına tabi olmadığı,
 - Kuruma yapılan söz konusu başvurularda bahsi geçen tarife paketleri ve kampanyaların TTNET tarafından perakende seviyede sunulan hizmetler olduğu ve tarife düzenlemelerine tabi olmadığı

ifade edilmektedir.

I.2. Hakkında İnceleme Yapılanlar

I.2.1. TÜRK TELEKOM

- (7) 1995 yılında kurulan ve 2015 yılı itibarıyla, TÜRK TELEKOM, Avea İletişim Hizmetleri A.Ş. (AVEA) ve TTNET'in tüzel kişiliklerini muhafaza ederek entegre bir yapıya geçen TÜRK TELEKOM, Türkiye'de sabit telefon, mobil telefon, veri ve internet hizmetleri ile televizyon ürün ve hizmetleri alanında faaliyet gösteren bir teşebbüstür. Ocak 2016 itibarıyla söz konusu ürün ve hizmetlerin tamamı TÜRK TELEKOM tarafından, "Türk Telekom" tek markası altında bir araya getirilmiştir.
- (8) TÜRK TELEKOM, mobil operatör AVEA'nın, genişbant operatörü TTNET'in, yakınsama teknolojileri şirketi Argela Yazılım ve Bilişim Teknolojileri A.Ş.'nin, bilgi teknolojileri çözüm sağlayıcısı Innova Bilişim Çözümleri A.Ş.'nin, çevrimiçi eğitim yazılımları şirketi Sebit Eğitim ve Bilgi Teknolojileri A.Ş.'nin, çağrı merkezi şirketi AssisTT Rehberlik ve Müşteri Hizmetleri A.Ş.'nin ve toptan veri ve kapasite servis sağlayıcısı Türk Telekom International ve iştiraklerinin %100'üne sahiptir.

- (9) TÜRK TELEKOM, 406 sayılı Kanun'a ve özel hukuk hükümlerine tabi bir anonim şirket statüsünde olup, %55 oranındaki hissesi blok olarak Ojer Telekomünikasyon A.Ş.'ye (OJER TELEKOM) satılmak suretiyle özelleştirilmiş bulunmaktadır. Türk Telekom'un %30 oranındaki hissesi T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığına aittir. Kalan %15 oranındaki hisse 2008 yılı Mayıs ayından itibaren halka arz edilmiştir.

I.2.2. TTNET

- (10) TTNET, Kurul'un 02.09.2004 tarihli toplantısında TÜRK TELEKOM'un özelleştirilmesine ilişkin olarak sunduğu "*TTNET'in ayrı bir tüzel kişiliğe kavuşturulması*" yönündeki görüşü doğrultusunda, TÜRK TELEKOM Grubunun İSS'si olarak 26.04.2006 tarihinde kurulmuş ve BTK'nın 09.05.2006 tarihli kararıyla kablolu ve kablosuz İSS hizmeti için genel izin kapsamında yetkilendirilerek 14.05.2006 tarihinde faaliyetlerine başlamıştır.
- (11) TÜRK TELEKOM'un kontrolünde bulunan TTNET, İSS hizmetinin yanı sıra BTK tarafından altyapı işletmeciliği hizmeti, kablolu yayın hizmeti, sabit telefon hizmeti, sanal mobil şebeke hizmeti, uydu haberleşme hizmeti ve uydu platform hizmeti alanlarında, RTÜK tarafından ise kablolu yayın platform işletmeciliği ve uydu yayın platform işletmeciliği alanlarında yetkilendirilmiştir.

I.3. İlgili Pazar

I.3.1. İnternet Hizmetleri Hakkında Genel Bilgiler

- (12) İnternet, birbiriyle iletişim halinde olan çok sayıdaki şebekenin bir bütünüdür. Kullanıcılar internet erişimi hizmeti yoluyla diğer şebekelerle veri alışverişinde bulunabilmektedir. İnternet erişimi hizmeti belli bir zaman diliminde alınabilen ya da gönderilebilen verinin büyüklüğüne (bant genişliği) göre darbant ve genişbant olarak farklılaşabilmektedir. Bu çerçevede genişbant kavramı; çevirmeli bağlantıdan daha yüksek hızda erişim sağlayan DSL, kablo modem, fiber optik, genişbant telsiz erişim sistemleri veya uydu aracılığıyla yapılan internet erişimini bir bütün olarak kapsayacak şekilde kullanılmaktadır.
- (13) Genişbant internet erişim pazarını toptan ve perakende olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür. Toptan genişbant internet hizmetleri pazarında İSS'ler kendi altyapılarını tesis edebildikleri gibi, tesisi son derece maliyetli olan yatırımlara katlanmak yerine, altyapı sahibi teşebbüslerden toptan seviyede internet erişim hizmeti alabilmektedir. İSS'ler toptan seviyede altyapı sahibi teşebbüsten aldıkları bu hizmeti perakende seviyede son kullanıcılara sunmaktadır.
- (14) Perakende genişbant erişim için kullanılan teknolojileri perakende sabit genişbant ve mobil genişbant olarak ikiye ayırmak mümkündür. Bakır kablo ağı üzerinden sunulan hizmetler, kablo TV şebekesi üzerinden sunulan hizmetler ile fiber optik şebeke üzerinden sunulan hizmetler sabit genişbant internet erişim hizmetleri kapsamında yer almaktadır.

- (15) Ülkemizde faaliyet gösteren İSS'lerin tamamı DSL hizmetlerini, toptan seviyede genişbant internet pazarında TÜRK TELEKOM'un bakır kablo altyapısına erişmek suretiyle sunmaktadırlar. BTK düzenlemelerine göre İSS'ler "yeniden satış" (Al-Sat), "veri akış erişimi" (VAE) ve "yerel ağa ayrıştırılmış erişim" (YAPA) yöntemleriyle TÜRK TELEKOM bakır kablo şebekesine erişebilmektedirler. Bahse konu erişim modelleri arasındaki temel fark, İSS'lerin Türk Telekom altyapısına bağımlılık dereceleri ve dolayısıyla kendi altyapılarına yapacakları yatırımın maliyetidir. Yeniden satış modeli İSS'nin altyapıya en az yatırım yapmasını gerektiren erişim yöntemi iken, YAPA modelinin tercih edilmesi halinde işletmecinin kendi altyapısına yapması gereken altyapı yatırımı artmaktadır. Eylül 2016 itibarıyla YAPA abone sayısı 17.139 olarak gerçekleşirken DSL Al-Sat yöntemiyle hizmet sunulan abone sayısı 68.237 olarak gerçekleşmiştir. Toplam DSL aboneleri sayısının yaklaşık 7,6 milyon olduğu düşünüldüğünde çok büyük bir oranda erişimin VAE yöntemi ile sağlandığı ortaya çıkmaktadır.
- (16) Yakın dönemde toptan seviyede sabit genişbant internet pazarında fiyatlama yönteminde birtakım değişiklikler olmuştur. BTK'nın kararı¹ doğrultusunda 14.10.2016 tarihi itibarıyla toptan seviyede sabit genişbant internet hizmetinin sunulmasında paket bazlı tarifeden port ve transmisyona bazlı tarifeye geçilmiştir. Port ücreti abone başına sabit bir maliyet olup transmisyona maliyetleri ise yine Kurul tarafından megabit başına belirlenmekte ve abonelerin kullanımıyla doğru orantılı olarak değişkenlik göstermektedir.
- (17) Türkiye'de sabit genişbant internet erişim hizmetleri Türk Telekom tarafından 2000'li yılların başından itibaren sağlanmaya başlanmıştır. 2003 yılında sadece 18.604 abone genişbant internet hizmeti almaktayken, bu sayı 2016 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla büyük bir artış göstererek yaklaşık 59,2 milyona ulaşmıştır². Söz konusu abonelerden sabit genişbant internet erişimi hizmeti alanların sayısı yaklaşık 10,1 milyondur.
- (18) Sabit genişbant internet abonelerinin çoğunluğu Türk Telekom'un sahip olduğu DSL altyapısı üzerinden hizmet almaktadır. Türkiye'de 2016 yılı üçüncü çeyreğinde sabit genişbant abonelerinin erişim sağlanan altyapıya göre oranları aşağıdaki tabloda belirtilmektedir.

Tablo 1: Sabit Genişbant İnternet Abone Sayılarının Erişim Şekline Göre Oranı

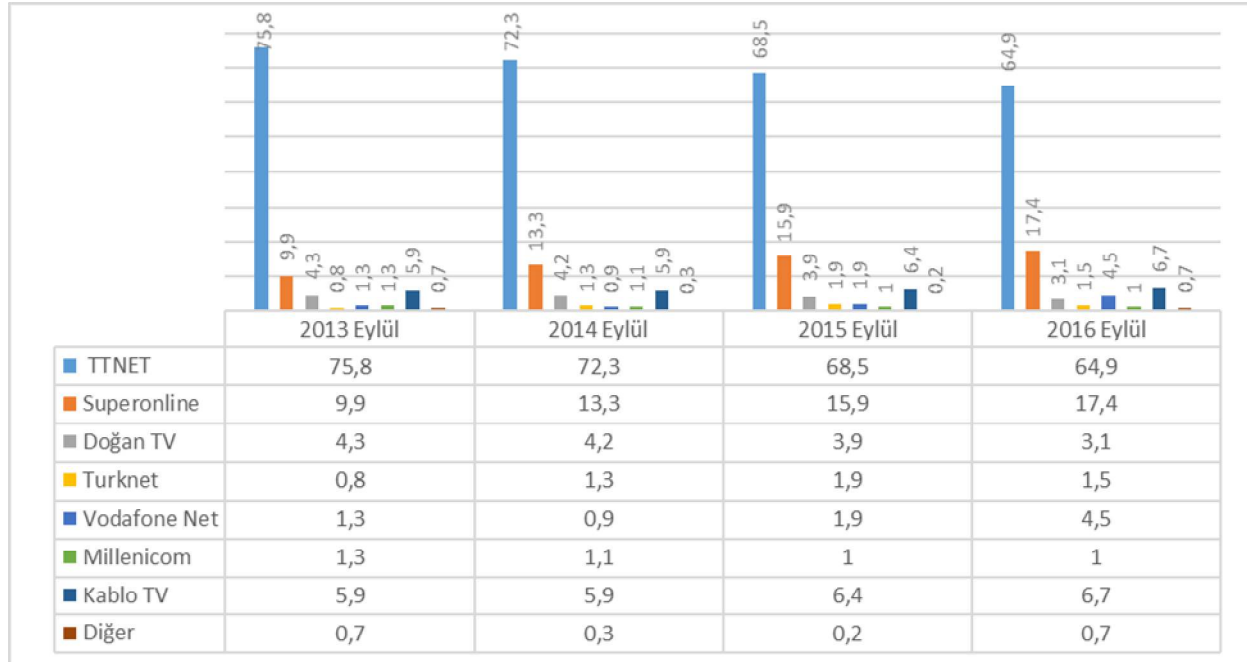
Erişim Şekli	Abone Sayısı	Oran (%)
DSL	7.549.868	74,2
Kablo	688.143	6,8
Fiber	1.822.494	17,9
Diğer	117.652	1,1
Toplam	10.178.157	100,0

¹ 04.10.2016 tarihli ve 2016/DK-ETD/419 sayılı BTK kararı.

² BTK Pazar Verileri Raporu 2016 Yılı 3. çeyrek

- (19) Fiber erişim teknolojisi, sabit genişbant alanında günümüzde önemli bir paya sahip olup abonelere yüksek bant genişliklerinde erişim imkânı sağlamaktadır. Fiber teknoloji ile hizmet alan abonelerin sayısı yıllar itibarıyla artmaktadır. 2015 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla 1.603.242 olan fiber abone sayısı, 2016 yılı üçüncü çeyreğinde %13,7 artış göstererek 1.822.494'e ulaşmıştır.³ TÜRK TELEKOM dışındaki bazı İSS'lerin (SUPERONLINE, D-Smart, Türknet) de fiber optik altyapıya yatırım yaptığı ve kendi altyapıları üzerinden hizmet verdiği görülmektedir.
- (20) Kablo TV altyapısı üzerinden sağlanan internet hizmetleri de sabit genişbant alanında uzun zamandır var olan bir teknolojidir. Kablo TV şebekesi üzerinden sağlanan internet hizmetlerinin DSL teknolojisine göre en temel dezavantajı, altyapının paylaşımlı olması ve bunun sonucunda kullanıcılara tahsis edilen bant genişliğinin kullanım yoğunluğuna göre farklılık gösterebilmesidir. Kablo TV altyapısı üzerinden internet kullanan abone sayısı 2016 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki yıla göre %15,4 artarak 688.143'e yükselmiştir.⁴
- (21) 2016 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla yaklaşık 96 işletmecinin İSS olarak hizmet verdiği görülmektedir. İSS'lerin 2015 yılı gelirleri bir önceki yıla göre %6,1'lik artışla 5 milyar ₺ seviyesini geçmiştir. 2016 yılının üçüncü çeyreğinde ise yaklaşık 1,511 milyar ₺ toplam gelire ulaşmışlardır. Buna göre İSS'lerin gelirlerinde 2015 yılının aynı çeyreğine göre 2016 yılı üçüncü çeyreğinde %21 seviyesinde bir artış gerçekleşmiştir. Aşağıda 2013-2016 yılları itibarıyla İSS'lerin pazar payı verileri yer almaktadır.

Şekil 1: İSS'lerin 2013-2016 Yılları Pazar Payları (%)

³ BTK Pazar Verileri Raporu 2016 Yılı 3. çeyrek

⁴ BTK Pazar Verileri Raporu 2016 Yılı 3. çeyrek

- (22) Tablodan da görüleceği üzere TTNET'in pazar payı yıllar itibarıyla azalan bir seyir göstererek 2016 Eylül ayında %64,9 seviyesine düşmüştür. İlgili dönemde TTNET'in en yakın rakibi konumunda olan SUPERONLINE'in pazar payı artış göstererek 2016 Eylül'de %17,4'e ulaşmıştır.
- (23) Perakende genişbant erişimin bir diğer türü, mobil şebekeler üzerinden erişimdir. BTK tarafından mobil genişbant erişimi, "3G veya daha üstündeki mobil standartları kullanan internet erişimi" olarak tanımlanmaktadır.
- (24) Türkiye'de 2009 yılı Ağustos ayında devreye giren 3. nesil telekomünikasyon hizmetleri (3G), mobil iletişim operatörleri AVEA, Turkcell ve Vodafone aracılığıyla sunulmaya başlamıştır. 2016 yılı Nisan ayında Türkiye'de de kullanılmaya başlanan ve kamuoyunda 4.5G olarak bilinen IMT-Advanced, dünyada kullanılan en son mobil haberleşme teknolojisinin genel adıdır. Bu teknoloji daha yüksek hızda, daha düşük gecikme süresi ve yüksek kapasitede mobil internet sağlayan mobil iletişim teknolojisidir. 4.5G teknolojisi 3G teknolojisine kıyasla çok daha hızlı veri ve internet bağlantısı, düşük gecikme süresi ile kesintisiz iletişim, yüksek görüntü kalitesi, daha iyi kapsama alanı, bulut bilişim teknolojisini kullanma, gerçek zamanlı veri paylaşımı, video konferans ve telekonferansta hızlı ve kaliteli iletişim, gelişmiş multimedya entegrasyonu, verilere uzaktan erişim, maliyet düşüşü, kaynakların verimli kullanılması, zaman tasarrufu gibi faydalar sağlamaktadır.
- (25) Temmuz 2009'da sunulmaya başlanan 3G hizmeti Mart 2016 sonu itibarıyla 65.949.652 aboneye ulaşmıştır. Ancak Nisan 2016'da 4.5G'nin hayata geçmesiyle 3G aboneliğinden 4.5G aboneliğine hızlı bir geçiş süreci yaşanmış, Eylül ayı sonunda 3G abone sayısı 23.549.215'e düşerken 4.5G abone sayısı 45.736.402'e çıkmıştır.
- (26) 4.5G hizmeti için 2016 Eylül ayı sonunda "aktif 4.5G abone sayısı" (cihazı ve SIM kartı 4.5G hizmetine uygun olan abone sayısı) 16.439.371 iken 4.5G uyumlu cihaz sayısı 23.495.938 olarak gerçekleşmiştir. 3G ve 4.5G hizmetiyle birlikte mobil bilgisayardan ve cepten internet hizmeti alan mobil genişbant abone sayısı 48.978.066'a, sadece 4.5G hizmetiyle birlikte mobil bilgisayardan ve cepten internet hizmeti alan mobil genişbant abone sayısı da 29.301.277'e yükselmiştir. 2016 yılı üçüncü çeyrekte toplam mobil internet kullanım miktarı ise 313.447 TByte, 4.5G kullanıcılarının toplam mobil internet kullanım miktarı ise 267.742 TByte olarak gerçekleşmiştir. Eylül 2016 itibarıyla mobil genişbant internet abonelerinin aylık ortalama kullanımı 2,2 GB seviyesinde gerçekleşirken, cihazı ve SIM kartı 4.5G hizmetine uygun olan 4.5G abonelerinin data kullanımı ise 5,6 GB olarak gerçekleşmiştir.⁵

⁵ BTK Pazar Verileri Raporu 2016 Yılı 3. çeyrek

I.3.2. İlgili Ürün Pazarı

- (27) Genişbant internet hizmetleri pazarının tanımlanmasında büyük ölçüde Kurulun *“toptan genişbant internet hizmetleri piyasasında hâkim durumda bulunan Türk Telekom ile aynı ekonomik bütünlükte bulunan TTNET’in, perakende genişbant internet erişim hizmetleri piyasasında uyguladığı fiyatlama politikasıyla fiyat sıkıştırmasına yol açtığı iddiası”*nın incelendiği 19.12.2013 tarihli ve 13-71/992-423 sayılı karar dikkate alınmıştır. Söz konusu kararda perakende pazara ilişkin değerlendirmede altyapı, yatırım gereksinimi, teknoloji, veri kapasitesinin paylaşılması, kullanıcı kitlesi ve alışkanlıkları, tüketilen veri miktarı, sunulan bağlantı hızı, hizmet/bağlantı kalitesi ve fiyat gibi unsurlar özellikle göz önünde bulundurularak DSL, fiber ve kablo teknolojilerinin birbirine ikame olduğu, mobil şebekelerin ise tüketici gözünde sabit şebekelere ikame oluşturacak düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle perakende seviye için ilgili ürün pazarı mobil internet erişim hizmetleri dâhil edilmeyerek DSL, fiber ve kablo altyapıları üzerinden internet erişimini kapsayacak şekilde *“perakende sabit genişbant internet erişim hizmetleri”* olarak belirlenmiştir. 05.02.2015 tarihli ve 15-06/74-31 sayılı Kurul kararında da pazar dinamiklerinde pazar tanımına etki edecek bir değişikliğin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- (28) Anılan kararlardan bu yana sektörde yaşanan en büyük gelişme mobil genişbant internet hizmetlerinde 4.5G teknolojisinin kullanılmaya başlanmasıdır. Her ne kadar 4.5G ile mobil internetin hızı ve buna bağlı olarak kullanılan veri miktarı artsa da mobil şebekenin hala sabit genişbant internet hizmetlerine ikame teşkil edemediği değerlendirilmektedir. Zira 2016 yılı Eylül ayı itibariyle 4.5G abonelerinin ortalama veri kullanım miktarı 5,6 GB’tır ve bu miktar sabit genişbant internet aboneleri için 67,8 GB olarak gerçekleşmiştir.⁶ Mobil genişbant internet halen ağırlıklı olarak akıllı telefonlar ve tabletler aracılığı ile kullanılırken, aşağıdaki tablodan görüleceği üzere mobil ve sabit genişbant hizmetlerinin paket özellikleri de farklıdır. Bu açıklamalar ışığında perakende seviyede ilgili ürün pazarı, DSL, kablo ve fiber teknolojilerini içerecek şekilde *“perakende sabit genişbant internet erişim hizmetleri”* olarak tespit edilmiştir.

⁶ BTK Pazar Verileri Raporu, 2016 Yılı 3. çeyrek

Tablo 2: Sabit ve Mobil İnternet Hizmetlerinin Paket Özellikleri ve Fiyatlarının (TL) Karşılaştırması

Teknoloji	DSL			Fiber		Kablo	Mobil		
Teşebbüs	TTNET ⁷	Super online ⁸	D-Smart Net ⁹	TTNET ¹⁰	Super online ¹¹	Türksat ¹²	Turkcell ¹³	Türk Telekom ¹⁴	Vodafone ¹⁵
	24 Mbit/s'ye kadar	16 Mbit/s'ye kadar	8 Mbit/s'ye kadar	24 Mbit/s'ye kadar	10/25 Mbit/s'ye kadar	10/25 Mbit/s'ye kadar			
Kota									
1 GB	-	-	-	-	-	-	20	19	24
2 GB	-	-	-	-	-	-	25	39	35
4 GB	41	-	-	-	-	-	35	49	-
5 GB	-	40	-	-	-	25,99	-	55	-
6 GB	44	42	35	44	44	-	45	59	40
12 GB	53	-	47	53	54	29,99	-	-	-
Limitsiz	81	78	67	84	84	59,99	-	-	-

- (29) Öte yandan, İSS'lerin perakende seviyede internet erişim hizmeti sunabilmesi için ya kendi altyapılarına sahip olması ya da böyle bir altyapıya erişebiliyor olması gerekmektedir. Toptan seviyede belirlenecek pazar bakımından da 19.12.2013 tarihli ve 13-71/992-423 sayılı Kurul kararı dikkate alınmalıdır. Gerek söz konusu kararda gerekse 05.02.2015 tarihli ve 15-06/74-31 sayılı kararda Kurul ilgili ürün pazarına ilişkin tespitini korumuştur. Bu çerçevede ilgili ürün pazarı toptan seviyede kablo TV şebekesini içermeyecek şekilde "toptan sabit genişbant internet erişim hizmetleri" olarak belirlenmiştir.

1.3.3. İlgili Coğrafi Pazar

- (30) Başvuru konusu hizmetler bakımından ülke çapında rekabet şartlarının homojen olması nedeniyle ilgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak belirlenmiştir.

⁷ <https://bireysel.turktelekom.com.tr/evde-internet/web/internet/turktelekomhipernet/Sayfalar/Turk-Telekom-Hipernet.aspx>

⁸ <http://www.superonline.net/yarim/internet/tarifeler-ve-ucretlendirme/adsl-ucretlendirme-ve-tarifeler>

⁹ <https://www.dsmart.com.tr/Kampanyalar/Gecmis/internette-degisim-zamani-adsl>

¹⁰ <https://bireysel.turktelekom.com.tr/evde-internet/web/internet/sayfalar/tum-tarifeler.aspx>

¹¹ <http://www.superonline.net/yarim/internet/tarifeler-ve-ucretlendirme/fiber-ucretlendirme-ve-tarifeler?path=%2Fyarim&GUID=d7c24454-b0bf-4451-9a99-828286c64b84>

¹² <https://www.turksatkablo.com.tr/internet-Tarifeler>

¹³ <http://www.turkcell.com.tr/internet/cepten-internet/hazir-kart?tab>

¹⁴ <https://bireysel.turktelekom.com.tr/mobil/web/internet/Sayfalar/aylik-internet-paketleri.aspx>

¹⁵ <http://www.vodafone.com.tr/Internet/faturasiz-mobil-internet-paketleri.php>

I.4. Yeni Yıl Kampanyası Hakkında Bilgi

- (31) Yeni Yıl Kampanyası, TTNET tarafından sunulan perakende sabit genişbant internet hizmetine ilişkin olup, 2016 yılının Ocak-Temmuz döneminde yeni abone alımına açılmıştır. Kampanyadan sadece bireysel yeni TTNET müşterileri 24 ay taahhüt vererek yararlanabilmektedir. Yeni Yıl Kampanyası evde internet¹⁶ ve yalın internet altyapı olanaklarıyla sınırlıdır. Kampanya çeşitli hız ve kotalarda 17 ayrı internet paketini içermektedir. Yeni Yıl Kampanyası'nda 03.05.2016-12.07.2016 tarihleri arasında tüm kampanya paketlerinde geçerli olmak üzere online kanal üzerinden abone olan müşterilere ilk iki ay boyunca 25'er TL (toplamda 50 TL) ekstra indirim sağlanmıştır. Ayrıca 25.06.2016-12.07.2016 tarihleri arasında abonelik işlemi gerçekleştirenler için UltraneLimitsiz 50 GB, UltraneLimitsiz 75 GB, FibernetLimitsiz 75 GB ve HipernetLimitsiz 75 GB paketleriyle sınırlı olmak üzere aboneliğin aktif olduğu ilk ay internet paket ücreti alınmamıştır.¹⁷ Aşağıdaki tabloda Yeni Yıl Kampanyası dahilinde sunulan internet paketlerinin ayrıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 3: Yeni Yıl Kampanyası Kapsamındaki İnternet Paketleri

PAKETLER ¹⁸ Evde/Yalın İnternet	BAĞLANTI HIZI Evde/Yalın İnternet	AKN Evde/Yalın İnternet	TARİFE FİYATI ¹⁹		KAMPANYALI FİYAT ²⁰		İNDİRİM SÜRESİ Evde/Yalın	İNDİRİM BEDELİ	
			Evde	Yalın	Evde	Yalın ²¹		Evde	Yalın
NetLimitsiz 50 GB	8 mpbs	50 GB	77 TL	95 TL	37,90 TL	49,90 TL	24 ay	43,10 TL	49,10 TL
NetLimitsiz 100 GB	8 mpbs	100 GB	91 TL	109 TL	47,90 TL	59,90 TL	24 ay	47,10 TL	53,10 TL
Ultrane Limitsiz 50GB	16 mpbs	50 GB	79 TL	97 TL	47,90 TL	59,90 TL	24 ay	35,10 TL	41,10 TL
Ultrane Limitsiz 75 GB	16 mpbs	75 GB	82 TL	100 TL	54,90 TL	66,90 TL	24 ay	31,10 TL	37,10 TL
Ultrane Limitsiz 100	16 mpbs	100 GB	93 TL	111 TL	61,90 TL	73,90 TL	24 ay	35,10 TL	41,10 TL
Fibernet Limitsiz 35GB	24 mpbs	35 GB	77 TL	95 TL	37,90 TL	49,90 TL	24 ay	43,10 TL	49,10 TL
Fibernet Limitsiz 75GB	24 mpbs	75 GB	84 TL	102 TL	47,90 TL	59,90 TL	24 ay	40,10 TL	46,10 TL

¹⁶ Sabit ses hizmeti ile birlikte sunulan internet hizmetini ifade etmektedir.

¹⁷ Bu kampanyaya katılan abone sayısı sadece (.....)'dir.

¹⁸ Yeni Yıl Kampanyası kapsamında %18 KDV ve %15 ÖİV dahil 18 TL olan Alo Paket Aylık Sabit Ücreti kampanya süresi boyunca 12 TL olarak faturaya ayrıca yansıtılmaktadır. Ayrıca sabit telefon hattı olmayan abonelerin başvurularında bir defaya mahsus alınan 16 TL (vergiler dahil) Alo Paket Bağlantı Ücretinin kampanya kapsamında ücretsiz olduğu belirtilmektedir.

¹⁹ Paketlere ilişkin ücretlere %18 KDV ve %5 ÖİV dahildir.

²⁰ Yeni aboneliklerde (daha önce diğer İSS'lerden internet hizmeti alan aboneler hariç) alınan 96 TL bağlantı ücreti taahhüt süresince aylık 4 TL olarak tahsil edilmekte olup bu tutar kampanya fiyatlarına dahildir.

²¹ Yalın internet paketleri için Yalın İnternet Aylık Erişim Ücreti kampanya kapsamında 12 TL olarak belirlenmiş ve kampanya fiyatına dahil edilmiştir. Kampanya dışı tarifelerde söz konusu ücret 18 TL'dir. Ayrıca yalın internet başvurularında sabit telefon hattı ve internet hizmeti aboneliği olmayan müşterilerden bir defaya mahsus alınan 10 TL (vergiler dahil) devre hazırlama ücreti kampanya kapsamında alınmamıştır.

Tablo 3'ün devamı									
PAKETLER Evde/Yalın İnternet	BAĞLANTI HIZI Evde/Yalın İnternet	AKN Evde/Yalın İnternet	TARİFE FİYATI		KAMPANYALI FİYAT		İNDİRİM SÜRESİ Evde/Yalın	İNDİRİM BEDELİ	
			Evde	Yalın	Evde	Yalın		Evde	Yalın
Fibernet Limitsiz 100 GB	24 mpbs	100 GB	88 TL	106TL	54,90 TL	66,90 TL	24 ay	37,10 TL	43,10 TL
Fibernet Limitsiz 100GB	35 mpbs	100 GB	93 TL	111 TL	58,90 TL	70,90 TL	24 ay	38,10 TL	44,10 TL
Fibernet Limitsiz 200 GB	50 mpbs	200 GB	113 TL	131 TL	76,90 TL	88,90 TL	24 ay	40,10 TL	46,10 TL
Fibernet Limitsiz 200GB	100 mpbs	200 GB	133 TL	151 TL	90,90 TL	102,90 TL	24 ay	46,10 TL	52,10 TL
Hipernet Limitsiz 35GB	24 mpbs	35 GB	77 TL	95 TL	37,90 TL	49,90 TL	24 ay	43,10 TL	49,10 TL
Hipernet Limitsiz 75GB	24 mpbs	75 GB	84 TL	102 TL	47,90 TL	59,90 TL	24 ay	40,10 TL	46,10 TL
Hipernet Limitsiz 100GB	24 mpbs	100 GB	88 TL	106 TL	54,90 TL	66,90 TL	24 ay	37,10 TL	43,10 TL
Hipernet Limitsiz 100GB	35 mpbs	100 GB	93 TL	111 TL	58,90 TL	70,90 TL	24 ay	38,10 TL	44,10 TL
Hipernet Limitsiz 200GB	50 mpbs	200 GB	113 TL	131 TL	76,90 TL	88,90 TL	24 ay	40,10 TL	46,10 TL
Hipernet Limitsiz 200GB	100 mpbs	200 GB	133 TL	151 TL	90,90 TL	102,90 TL	24 ay	46,10 TL	52,10 TL

(32) TTNET tarafından gönderilen bilgilere göre, Yeni Yıl Kampanyası'ndan toplam (.....) abone faydalanmıştır. Söz konusu abonelerden (.....)'u ise online kanaldan abone olarak toplam 50 liralık ek indirim kazanmıştır. Yeni Yıl Kampanyası'ndan faydalanan abonelerin çeşitli paketlere göre dağılımı aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 4: Yeni Yıl Kampanyasından Faydalanan Abonelerin Paket Bazında Dağılımı

PAKETLER Evde/Yalın İnternet	BAĞLANTI HIZI Evde/Yalın İnternet	AKN Evde/Yalın İnternet	Abone Sayısı	%
NetLimitsiz 50 GB	8 mpbs	50 GB	(.....)	(.....)
NetLimitsiz 100 GB	8 mpbs	100 GB	(.....)	(.....)
Ultranet Limitsiz 50GB	16 mpbs	50 GB	(.....)	(.....)
Ultranet Limitsiz 75 GB	16 mpbs	75 GB	(.....)	(.....)
Ultranet Limitsiz 100 GB	16 mpbs	100 GB	(.....)	(.....)
Fibernet Limitsiz 35 GB	24 mpbs	35 GB	(.....)	(.....)
Fibernet Limitsiz 75 GB	24 mpbs	75 GB	(.....)	(.....)
Fibernet Limitsiz 100 GB	24 mpbs	100 GB	(.....)	(.....)
Fibernet Limitsiz 100 GB	35 mpbs	100 GB	(.....)	(.....)
Fibernet Limitsiz 200 GB	50 mpbs	200 GB	(.....)	(.....)
Fibernet Limitsiz 200 GB	100 mpbs	200 GB	(.....)	(.....)
Hipernet Limitsiz 35 GB	24 mpbs	35 GB	(.....)	(.....)
Hipernet Limitsiz 75 GB	24 mpbs	75 GB	(.....)	(.....)
Hipernet Limitsiz 100 GB	24 mpbs	100 GB	(.....)	(.....)
Hipernet Limitsiz 100 GB	35 mpbs	100 GB	(.....)	(.....)
Hipernet Limitsiz 200GB	50 mpbs	200 GB	(.....)	(.....)
Hipernet Limitsiz 200GB	100 mpbs	200 GB	(.....)	(.....)
Toplam			(.....)	(.....)

- (33) Kazanılan abone sayısına bakarak Yeni Yıl Kampanyası'nın 2016 yılında TTNET tarafından uygulanan en önemli kampanya olduğu görülmektedir. Yerinde incelemede elde edilen belgeler de bu tespiti destekler niteliktedir. (.....) tarafından 16.06.2016 tarihinde gönderilen "FBB Yeni Yıl Kampanya Sonuçları_15.06.2016" başlıklı e-postada "Kampanyada (.....) adet aktivasyon, (.....) adet iptal gerçekleşmiştir." cümlesine yer verildikten sonra grafikler sunulmaktadır. Grafiklerden Mayıs-Haziran 2016 döneminde Yeni Yıl Kampanyası çerçevesinde gerçekleşen aktivasyon sayısının toplam aktivasyona oranının %90 ila %80 arasında olduğu görülmektedir. Nitekim (.....) tarafından 09.06.2016 tarihinde gönderilen "FBB Comsumer Subscriber Base_May'16" başlıklı e-postada henüz beş aydır abone alımına başlamış olan Yeni Yıl Kampanyası abone tabanını oluşturan beş büyük kampanya arasında sayılmıştır. Yeni Yıl Kampanyası'nın yüksek satış oranı TTNET'in genel performansına etki edecek seviyededir. (.....) tarafından 08.05.2016 tarihinde gönderilen "RE: FBB Müşteri Kazanımı_Mayıs2016" başlıklı e-postanın ekinde yer alan sunumda "Yeni Yıl Kampanyası'nın etkisiyle 2016 satışları, 2015'e göre yükselmiştir." cümlesi yer almakta; sunumun devamında 2015 yılının tamamında net bireysel abone kazanımının (.....) bin olduğu, Ocak 2016 tarihinden itibaren ise net bireysel abone kazanımının +(.....) bin olarak gerçekleştiği belirtilmektedir.

I.5. Değerlendirme

I.5.1. Hâkim Durum Değerlendirmesi

- (34) 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesine göre, bir teşebbüsün madde hükmünde yasaklanan davranışlarda bulunması ancak söz konusu teşebbüsün hâkim durumda olmasıyla mümkündür. 4054 sayılı Kanun'un 3. maddesinde hâkim durum şu şekilde tanımlanmaktadır:

“Belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü”.

- (35) Tanımdan da anlaşılacağı üzere hâkim durum değerlendirmesi yapılırken, esasen, incelenen teşebbüsün rekabetçi baskılardan ne ölçüde bağımsız davranabildiği araştırılmaktadır. Hâkim Durumdaki Teşebbüslerin Dışlayıcı Kötüye Kullanma Niteliğindeki Davranışlarının Değerlendirilmesine İlişkin Kılavuz'un (Kılavuz) 10. paragrafında hâkim durum değerlendirmesinde göz önünde bulundurulacak temel unsurlar; incelenen teşebbüsün ve rakiplerinin ilgili pazardaki konumu, pazara giriş ve pazarda büyüme engelleri ve alıcıların pazarlık gücü olarak sınıflandırılmaktadır.
- (36) Bu unsurlar çerçevesinde, *“toptan sabit genişbant internet erişim hizmetleri”* ve *“perakende sabit genişbant internet erişim hizmetleri”* olarak belirlenen ilgili ürün pazarlarında TÜRK TELEKOM ve TTNET'in konumu değerlendirilmiştir.

I.5.1.1. Toptan Sabit Genişbant İnternet Erişim Hizmetleri Pazarı

- (37) Kurulun 19.12.2013 tarihli ve 13-71/992-423 sayılı kararında, TÜRK TELEKOM'un gerek ulaştığı hane sayısı gerek bu altyapı üzerinden hizmet alan abone sayısı bakımından oldukça yüksek pazar payına sahip olması, erişim şebekelerine yapılacak yatırımın yüksek ve batık maliyet oluşturması, ayrıca şebeke yatırımının önünde idari ve yasal engellerin bulunması, toptan seviyede sabit genişbant internet erişimi piyasasında yüksek kapsam ve ölçek ekonomilerinin varlığı, İSS'lerin TÜRK TELEKOM karşısında alıcı gücünün bulunmaması ve TÜRK TELEKOM'un BTK tarafından alınan 07.01.2010 tarihli ve 2010/DK.10/20 sayılı karar ile "Veri Akış Erişimini içeren Toptan Genişbant Erişim Piyasası"nda etkin piyasa gücüne (EPG) sahip işletmeci olarak belirlenmiş olması dikkate alınarak, TÜRK TELEKOM'un toptan sabit genişbant internet erişim hizmetleri pazarında hâkim durumda bulunduğu hükmedilmiştir. Kararda ayrıca *“Türk Telekom'un ilgili hizmetleri sunduğu telefon şebekesinin alternatifinin kurulmasının zorluğu ve söz konusu hizmetlere ikame hizmetler sunulmasının ciddi yatırım ve zaman gerektirmesi nedeniyle, bu durumun yakın gelecekte değişmeyeceği”* değerlendirilmesinde bulunulmuştur.
- (38) Anılan karardan bu yana piyasada ulaşılan sonucun değiştirilmesini gerektirecek gelişmeler yaşanmamıştır. Halen her dört genişbant internet abonesinden üçü TÜRK TELEKOM'un sahip olduğu DSL altyapısı üzerinden hizmet almaktadır. Hâlihazırda kendi altyapısını kurup işletmek suretiyle İSS'lere bakır şebeke üzerinden toptan genişbant erişim hizmeti sunan tek işletmeci TÜRK TELEKOM'dur. Bunun dışında TÜRK TELEKOM, SUPERONLINE, VodafoneNet ve Kule Hizmetleri'nin fiber altyapısı²², Türksat'ın ise Kablo TV altyapısı bulunmaktadır.

²² 2016 yılı 3. çeyreği itibarıyla alternatif altyapı işletmecileri arasında pazar payı %5'in altında olanlara yer verilmemiştir.

- (39) Alternatif altyapıların ulaştığı hane sayısı veya altyapı üzerinden hizmet alan abone sayısı bakımından pazar payı bilgisine önaraştırma aşamasında ulaşılammış olmakla birlikte Kablo TV altyapısının halen 23 ille kısıtlı olduğu, 2013-2016 yılları arasında TÜRK TELEKOM'un sahip olduğu bakır kablo ağı altyapı uzunluğunun değişmediği, buna karşın TÜRK TELEKOM ve alternatif işletmecilerin sahip oldukları fiber altyapı uzunluğunun yıllar itibarıyla arttığı bilinmektedir. Bu çerçevede fiber altyapı uzunluklarının yıllar itibarıyla değişimi önemli bir göstergedir. Bu doğrultuda aşağıdaki tabloda toptan seviyede sabit genişbant internet erişim hizmeti pazarında faaliyet gösteren alternatif işletmecilerin ve TÜRK TELEKOM'un sahip oldukları fiber altyapı uzunluklarına ve buna göre pazar paylarına yer verilmektedir:

Tablo 5: Alternatif işletmecilerin ve TÜRK TELEKOM'un Fiber Altyapı Uzunlukları ve Pazar Payları

	2013/3		2014/3		2015/3		2016/3	
	km	%	km	%	km	%	km	%
TÜRK TELEKOM	173.964	79,5	186.723	78,95	205.944	78,8	222.727	78,41
Alternatif İşletmeciler	44.725	20,5	52.801	22,05	55.393	21,2	61.317	21,59
Toplam	218.689	100,0	239.524	100,00	261.337	100,0	284.044	100,00

- (40) Yukarıdaki tablodan fiber altyapı uzunluğu bakımından TÜRK TELEKOM'un pazar payının 2013-2016 döneminde %79 düzeyinde olduğu görülmektedir. 2015 birinci çeyreği itibarıyla TÜRK TELEKOM'un fiber altyapısının eriştiği hane (*homepass*) sayısı 3,11 milyon iken en geniş fiber optik altyapıya sahip olduğu bilinen alternatif işletmeci SUPERONLINE'in eriştiği hane sayısı 2,25 milyondur.²³ TÜRK TELEKOM'un fiber altyapıda da yüksek pazar payına sahip olması 19.12.2013 tarihli ve 13-71/992-423 sayılı Kurul kararından bu yana toptan seviyede sabit genişbant internet erişim pazarındaki yüksek pazar payının devamına işaret etmektedir.
- (41) Ayrıca, genel olarak erişim şebekelerine yapılacak yatırımların yüksek ve batık maliyet niteliğinde olduğu ve bu şebekelerde genellikle yüksek seviyeli ölçek ve kapsam ekonomilerinin var olduğu dikkate alındığında, TÜRK TELEKOM'un toptan seviyedeki gücünün kısa vadede değişmesi mümkün görünmemektedir. Yeni bir şebeke oluştururken katlanılması gereken yatırım maliyetlerinin yanı sıra Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından verilecek olan "*geçiş hakkı kullanım onayı*"nı müteakip altyapının tesis edileceği taşınmazların tasarruf sahiplerinden (Geçiş Hakkı Sağlayıcılarına-GHS) de izin alınması gerekmektedir. Bunun yanında, geçiş hakkına konu güzergâhtaki taşınmazlar, aynı zamanda mera, kültür ve tabiat alanı (SİT) vb. olarak koruma altına alınmış bir taşınmaz olduğunda bu konuda ilgili kurumlardan da ayrıca izin alınması gerekmektedir. Bu bilgiler ışığında, yasal ve idari engeller, batık maliyetler, ölçek ve kapsam ekonomileri ile şebeke etkileri gibi pazar özelliklerinin toptan seviyede sabit internet erişim hizmetleri pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin büyümesinin ya da pazara yeni teşebbüslerin girmesinin önünde engel yarattığını söylemek mümkündür.

²³ "Bilgi Toplumuna Geçiş ve Tüketicilerin Yararına Olacak Yüksek Hızlı Genişbant Hizmetlerinin Teşvik Edilmesine Yönelik Teknik Yardım Projesi" kapsamında BTK tarafından düzenlenen 16-18.01.2017 tarihli çalıştayda verilen bilgiler.

- (42) Hâkim durum değerlendirmesinde dikkate alınan bir diğer husus ise alıcıların gücüdür. Kurulun 19.12.2013 tarihli ve 13-71/992-423 sayılı kararında; D-Smart'ın sunduğu internet hizmetlerinin tamamında TÜRK TELEKOM'un altyapısını, TurkNet ve SUPERONLINE'nın kendi fiber altyapılarını ve TÜRK TELEKOM'un altyapısını, VodafoneNet'in ise büyük ölçüde TÜRK TELEKOM'un altyapısını kullandıklarını ifade ettikleri belirtilmektedir. Söz konusu kararlardan bu yana teşebbüslerin yukarıda ifade ettiği hususlarda önemli bir değişiklik olmadığı ve aynı durumun günümüzde de devam ettiği, dolayısıyla DSL hizmeti sunan İSS'lerin büyük ölçüde TÜRK TELEKOM altyapısını kullandığı dile getirilmelidir. Şekil 1'de de görüldüğü üzere TÜRK TELEKOM ile aynı ekonomik bütünlük içerisinde bulunan TTNET dışındaki İSS'lerin pazar paylarının düşük olması, toptan seviyede İSS'lere internet hizmeti sunan alternatif bir sağlayıcının bulunmaması ve İSS'lerin kısa vadede kendi altyapılarını oluşturmalarının önünde bir takım engellerin bulunması İSS'lerin alıcı gücünün oldukça düşük seviyede olduğunu göstermektedir.
- (43) Ayrıca BTK, 11.01.2013 tarihli ve 2013/DK-SRD/29 sayılı kararı ile TÜRK TELEKOM'u tekrar "Veri Akış Erişimini İçeren Toptan Genişbant Erişim Piyasası"nda EPG'ye sahip işletmeci olarak belirlemiştir.
- (44) Yukarıda aktarılan bilgiler ve önceki Kurul kararları ışığında, TÜRK TELEKOM'un yüksek pazar payına sahip olduğu, piyasada büyüme ve piyasaya giriş engellerinin yüksek olduğu ve alıcıların gücünün düşük olduğu toptan sabit genişbant internet erişim hizmetleri pazarında hâkim durumda olduğu değerlendirilmiştir.

1.5.1.2. Perakende Sabit Genişbant İnternet Hizmetleri Pazarı

- (45) Perakende sabit genişbant internet hizmetleri bakımından yapılan hakim durum değerlendirmesinde ilk olarak TTNET'in ve en yakın rakiplerinin ilgili pazardaki yıllar itibarıyla pazar payları incelenmiştir. TTNET'in pazar payı yıllar itibarıyla azalan bir seyir göstererek 2016 yılı Eylül ayında %64,9 seviyesine düşmüştür. Her ne kadar TTNET'in en yakın rakibi konumunda olan SUPERONLINE'ın pazar payı yıllar itibarıyla artış gösterse ve TTNET'in pazar payının son üç yıl içinde azaldığı görülse de hâlihazırda TTNET'in SUPERONLINE'ın (%17,4) üç katından fazla pazar payına sahip olduğu, SUPERONLINE ve Kablo TV gibi kısmi altyapı avantajına sahip İSS'ler haricindeki İSS'lerin %5'ten küçük pazar paylarının bulunduğu görülmektedir.
- (46) Perakende seviyede piyasaya giriş engellerinin bulunup bulunmadığı incelendiğinde, perakende seviyede internet hizmeti sunulması için ilk olarak BTK'nın yetkilendirmesinin gerektiği bilinmektedir. Bunun yanı sıra, mevcut dosya kapsamında incelenen teşebbüslerin dikey bütünleşik yapıya, güçlü ve ortak bir dağıtım ağına ve geniş bir ürün portföyüne, yüksek marka bilinirliğine, finansal ve ekonomik güce sahip olmasının da piyasadaki teşebbüslerin büyümesi veya piyasaya yeni teşebbüslerin girmesi önünde giriş engeli oluşturması muhtemeldir. Dolayısıyla perakende seviyede, toptan seviyedeki pazara kıyasla daha düşük seviyede de olsa, giriş engelleri bulunmaktadır.

- (47) Perakende sabit internet erişim hizmetinin alıcısı ise bireysel ve kurumsal internet kullanıcılarıdır. Dosya kapsamında elde edilen bilgilere göre, bireysel kullanıcılar genellikle belirli bir süre taahhüt verme karşılığında indirim elde etmektedir. Bu kullanıcıların taahhüt süresi içerisinde işletmeci değişikliği yapma ihtimali düşük görülmektedir. Zira böyle bir durumda abonelerin verdikleri taahhüt karşılığında aldıkları faydaları İSS'lere iade etmeleri gerekmektedir. Taahhüt süresi sona eren kullanıcıların ise işletmeci değişikliği yapması, ancak buldukları yerde hizmet sağlayan başka bir işletmecinin bulunması durumunda mümkündür. Kurumsal kullanıcılar ise daha yüksek hız ve kapasitede internet hizmeti talep etmektedir. Bu bağlamda kurumsal kullanıcılar bireysel kullanıcılara kıyasla daha yüksek bir alıcı gücüne sahip olsa da pazarda oldukça yüksek sayıda bireysel ve kurumsal alıcının bulunması, alıcıların incelenen teşebbüsler üzerinde yeterli düzeyde rekabetçi baskı oluşturmadığını göstermektedir.
- (48) Yukarıda aktarılanlar ışığında sabit perakende genişbant internet hizmetleri pazarında TTNET'in yüksek ve rakipleriyle orantısız pazar payı, piyasaya giriş engellerinin bulunması ve düşük alıcı gücü dikkate alınarak ve önceki Kurul kararlarıyla²⁴ örtüşür şekilde TTNET'in perakende sabit genişbant internet hizmetleri pazarında hâkim durumda olduğu sonucuna varılmıştır.

I.5.2. Rekabet Hukukunda Fiyat Sıkıştırması

- (49) Kılavuz'un 61. paragrafında fiyat sıkıştırması aşağıdaki şekilde tanımlanmaktadır:

Fiyat sıkıştırması, dikey ilişkili pazarlarda faaliyet gösteren ve üst pazarda hâkim durumda bulunan bir teşebbüsün üst pazar ürünü fiyatı ile alt pazar ürünü fiyatı arasındaki marjı, alt pazarda eşit derecede etkin bir rakibin dahi kârlı bir şekilde kalıcı olarak ticari faaliyette bulunmasına imkân vermeyecek nitelikte belirlemesidir. Üst pazarda hâkim durumda bulunan teşebbüs, üst pazar ürününün fiyatını yükselterek, alt pazar ürününün fiyatını düşürerek veya her ikisini aynı anda uygulayarak marj sıkıştırmasına yol açabilmektedir. Böylece, hâkim durumdaki teşebbüs üst pazardaki ürün üzerinde sahip olduğu pazar gücünü alt pazara aktarabilmekte ve bu şekilde rekabetin kısıtlanması sonucunu doğurabilmektedir.

²⁴ Kurulun 19.11.2008 tarihli, 08-65/1055-411 sayılı ve 19.12.2013 tarihli, 13-71/992-423 sayılı kararları.

- (50) Kılavuz'un 62. paragrafında ise fiyat sıkıştırmasının unsurları olarak
- teşebbüsün bir üretim zincirinde birbiriyle bağlantılı üst ve alt pazarlarda faaliyet göstermesi,
 - üst pazardaki ürünün alt pazarda faaliyet gösterebilmek için vazgeçilmez olması²⁵,
 - teşebbüsün üst pazarda hâkim durumda bulunması,
 - üst ve alt pazar ürünleri arasındaki marjın üst pazardaki hâkim durumda bulunan teşebbüs kadar etkin bir rakibin alt pazarda kar elde edemeyecek ve kalıcı şekilde faaliyet gösteremeyecek kadar düşük olması

sayılmıştır.

- (51) Fiyat sıkıştırmasının unsurlarının bulunduğu durumlarda bir ihlalin var olup olmadığının tespiti için yapılacak incelemenin esasını incelemeye konu davranışın fiili veya muhtemel rekabet karşıtı piyasa kapamaya yol açıp açmadığının değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Rekabet karşıtı piyasa kapama, hâkim durumdaki teşebbüsün davranışları sonucunda tüketicilerin zararına olacak şekilde mevcut ya da potansiyel rakiplerin arz kaynaklarına veya pazarlara ulaşımının zorlaştırılması ya da engellenmesidir. Tüketici zararı, fiyat artışı, ürün kalitesindeki ve yenilik düzeyindeki düşüşler, mal ve hizmet çeşitliliğinde azalışlar şeklinde gerçekleşebilir²⁶.

- (52) Kılavuz'un 26. paragrafında rekabet karşıtı piyasa kapamanın oluşup oluşmadığının değerlendirilmesinde dikkate alınacak hususlar şu başlıklarda açıklanmaktadır:

- Hâkim durumdaki teşebbüsün konumu
- İlgili pazardaki koşullar
- Hâkim durumdaki teşebbüsün rakiplerinin konumu
- Müşterilerin ya da sağlayıcıların konumu
- İncelenen davranışın kapsamı ve süresi
- Fiili piyasa kapamayla ilgili olası deliller
- Dışlayıcı stratejiye dair doğrudan veya dolaylı deliller

²⁵ Vazgeçilmezlik koşulu değerlendirilirken, üst pazar ürününün alt pazarda etkin bir şekilde rekabet edebilmek için nesnel olarak gerekli olması aranmaktadır. Bu durum, söz konusu ürün açısından rakiplerin alt pazarda başvurabilecekleri mevcut ya da potansiyel bir ikamesinin bulunmaması halinde söz konusu olmaktadır. İlgili unsurun mevcut veya potansiyel ikamesinin olup olmadığı değerlendirilirken, hâkim durumda bulunan teşebbüsün rakiplerinin öngörülebilir bir gelecekte söz konusu etkili bir şekilde tekrar oluşturup oluşturamayacakları göz önünde bulundurulmaktadır. Genel olarak, eğer söz konusu unsur bir doğal tekelin sonucuysa, önemli şebeke etkileri veya tek kaynaktan temin edilebilecek bir bilgi söz konusuysa ilgili unsurun rakipler tarafından tekrar oluşturulmasının olanaksız olduğu değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, pazarın dinamik yapısı ve ilgili unsurun sağladığı pazar gücünün sürdürülebilirliği de ayrıca göz önünde bulundurulmaktadır.

²⁶ Kılavuz, 25. para.

- (53) Kılavuz'da fiyat sıkıştırması davranışına ilişkin olarak dikey bütünleşik teşebbüs tarafından sunulacak haklı gerekçelerin alınacak kararda değerlendirileceği belirtilmektedir. Haklı gerekçenin fiyat sıkıştırmasının tespitinin ardından incelemeye konu teşebbüs tarafından ileri sürülmesi halinde dikkate alınacağı açıktır. Teşebbüs nesnel gereklilik veya etkinlik çerçevesinde haklı gerekçeler öne sürebilmektedir. Kılavuz'un 63. paragrafında *"özellikle pazar koşullarının iddia konusu stratejiye sebep olduğu, üst pazar arzı ve alt pazar talebinde yaşanan değişimlerden dolayı marjın daraldığı ve/veya düşük fiyatla sunulan ürünün piyasaya yeni sunulduğu gibi hususlar"* öne sürülebilecek haklı gerekçeye örnek olarak sayılmıştır.
- (54) Kurulun bugüne kadar aldığı kararların, Kılavuz'da fiyat sıkıştırmasına ilişkin belirtilen ve yukarıda yer verilen hususlarla paralel oluşu görülmektedir. TÜRK TELEKOM ve TTNET'ten oluşan ekonomik bütünlüğün, toptan genişbant internet erişim hizmetleri pazarındaki hâkim durumunu, perakende genişbant internet hizmetleri pazarında fiyat sıkıştırması yoluyla kötüye kullandığı iddiası üzerine alınan Kurulun 08-65/1055-411 sayılı kararı (TTNET-I Kararı)²⁷, fiyat sıkıştırması incelemesinin yapılmış olması ve hakim durumun perakende pazarda fiyat sıkıştırması yoluyla kötüye kullanıldığı sonucuna ulaşılması nedeniyle önem arz etmektedir.
- (55) Anılan kararda, fiyat sıkıştırması incelemesinde öncelikle teşebbüsün, rakiplerin ve ilgili pazarın yapısına ilişkin belirli ekonomik ve hukuki koşulların eş zamanlı varlığının tespit edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Söz konusu kararda bu hususlar aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:
- Teşebbüsün öncelikle, bir üretim/hizmet zincirinde birbiriyle bağlantılı üst ve alt pazarda (toptan ve perakende pazarda) faaliyeti olacak şekilde dikey bütünleşik yapıda olması ve tek bir ekonomik bütünlüğü teşkil etmesi,
 - Söz konusu teşebbüsün toptan pazardaki girdinin üretiminde/sunumunda tekele yaklaşan pazar gücüne sahip olacak şekilde hâkim durumda bulunması,
 - Toptan pazardaki girdinin perakende pazarda teşebbüsün kendisi ve rakiplerinin üretim yapabilmeleri ve rekabet edip pazarda kalabilmeleri için zorunlu nitelik taşıması, bir başka deyişle söz konusu girdinin üst pazarda yakın ikamesinin (alternatifinin) bulunmaması ve daha düşük bir maliyetle kısa sürede üretilmesinin mümkün olmaması,
 - Toptan ve perakende fiyat arasındaki marjın teşebbüsün veya teşebbüs kadar etkin bir rakibin alt pazarda kâr elde edemeyeceği ve uzun dönemde pazarda kalamayacağı kadar düşük belirlenmesi, bir başka deyişle, teşebbüsün rakipleri gibi aynı toptan fiyatı açıktan ödemek zorunda kalması durumunda alt pazarda kârlı bir şekilde faaliyet gösteremeyecek olması,
 - Teşebbüsün fiyat sıkıştırmasına neden olan davranışı sonunda perakende pazarda rekabetin kısıtlanması,
 - Teşebbüsün fiyat sıkıştırmasına neden olan fiyatlama politikasına ilişkin objektif gerekçelerinin bulunmaması.
- (56) Fiyat sıkıştırmasına yönelik detaylı analiz yapılan bir diğer karar ise 19.12.2013 tarihli ve 13-71/992-423 sayılı (TTNET-II) kararıdır. Bu kararda da Kılavuz'da belirtilen şartlar ve unsurlar dikkate alınmıştır.

²⁷ Danıştay 13. Dairesinin 18.12.2012 tarihli ve 2012/3885 sayılı kararında, anılan Kurul kararında hukuka aykırı bir yön görülmemiştir.

I.5.3. TTNET Uygulamalarının Fiyat Sıkıştırması Kapsamında Değerlendirilmesi

- (57) Bilindiği üzere, TÜRK TELEKOM ve TTNET aynı ekonomik bütünlük içinde farklı tüzel kişilikler altında faaliyet göstermektedir. TÜRK TELEKOM üst pazar niteliğinde olan toptan sabit genişbant internet hizmetlerinde, TTNET ise alt pazar niteliğinde olan perakende sabit genişbant internet hizmetlerinde faaliyet göstermektedir. Başka bir ifadeyle dikey bütünleşik yapıda olan Telekom Grubu genişbant internet hizmetlerinde birbiriyle bağlantılı olarak/olan hem üst hem de alt pazarda hizmet sunmaktadır. Bunun yanı sıra bakır altyapı şebekesinin tamamına, fiber optik altyapısının ise %79'una sahip olan Türk Telekom üst pazarda hakim durumdadır. Dolayısıyla, fiyat sıkıştırmasına ilişkin birinci ve üçüncü koşulun sağlandığı değerlendirilmektedir.
- (58) Fiyat sıkıştırması analizinde incelenmesi gereken ikinci koşul, üst pazardaki ürünün alt pazarda faaliyet gösterebilmek için vazgeçilmez olmasıdır. Vazgeçilmezlik koşulu değerlendirilirken, üst pazar ürününün alt pazarda etkin bir şekilde rekabet edebilmek için nesnel olarak gerekli olması aranmaktadır. Bu durum, söz konusu ürün açısından rakiplerin alt pazarda başvurabilecekleri mevcut ya da potansiyel bir ikamesinin bulunmaması halinde söz konusu olmaktadır. İlgili unsurun mevcut veya potansiyel ikamesinin olup olmadığı değerlendirilirken, hâkim durumda bulunan teşebbüsün rakiplerinin öngörülebilir bir gelecekte söz konusu unsuru etkin bir şekilde tekrar oluşturup oluşturamayacakları göz önünde bulundurulmaktadır.
- (59) Bahse konu unsurun var olup olmadığının tespitinde, perakende pazarda faaliyet gösteren ve kendine ait altyapısı bulunmayan alternatif işletmecilerin TÜRK TELEKOM tarafından sağlanan altyapı haricinde bir altyapı üzerinden hizmet verebilmelerinin mümkün olup olmadığı incelenmelidir. TÜRK TELEKOM bakır altyapısının tamamına sahip olduğundan, DSL hizmeti sunmak isteyen işletmecilerin TÜRK TELEKOM'dan toptan düzeyde hizmet alması kaçınılmazdır. Fiber optik altyapıya ilişkin olarak ise, söz konusu altyapısının yaklaşık %79'una TÜRK TELEKOM sahiptir. Her ne kadar SUPERONLINE, Turknet gibi alternatif işletmeciler kendi fiber optik altyapıları üzerinden perakende internet hizmeti sunabiliyor olsalar da, diğer İSS'ler bahse konu altyapıyı kullanmamaktadır. Nitekim, BTK kararı gereği TÜRK TELEKOM ve diğer işletmecilerin fiber altyapılarını toptan düzeyde erişime açma yükümlülüğü bulunmamaktadır²⁸. Ayrıca, TÜRK TELEKOM'dan sonra en geniş fiber altyapıya sahip SUPERONLINE'in kısıtlı miktarda fiber altyapısı üzerinden toptan seviyede hizmet sunduğu bilindiğinden SUPERONLINE dışındaki İSS'ler için yine tek alternatif olarak TÜRK TELEKOM öne çıkmaktadır. Son olarak, kablo TV altyapısı da teknik olarak diğer İSS'lerce kullanılabilir değildir. Bunun yanı sıra hem fiber optik hem kablo TV altyapısı coğrafi olarak bakır kablo kadar yaygın değildir. Dolayısıyla fiyat sıkıştırmasına ilişkin ikinci unsurun da sağlandığı değerlendirilmektedir.
- (60) Fiyat sıkıştırmasının varlığını gösteren unsurlardan sonuncusu olan, "üst ve alt pazar ürünleri arasındaki marjın üst pazardaki hâkim durumda bulunan teşebbüs kadar etkin bir rakibin alt pazarda kar elde edemeyecek ve kalıcı şekilde faaliyet gösteremeyecek kadar düşük olması" kriterine ilişkin olarak ise, TTNET'in gelirleri ile toptan ve perakende düzeydeki maliyetlerinin incelenmesi ve maliyet altında fiyatlandırma yapıp yapmadığının tespit edilmesi gerekmektedir.

²⁸ BTK'nın 03.10.2011 tarihli ve 2011/DK-10/511 sayılı "Fibere Erişim" konulu kararı ile beş yıl boyunca veya fiber internet abonelerinin sabit genişbant internet aboneleri içerisindeki payı %25'e ulaşana dek fibere erişim hizmetlerinin pazar analizine dahil edilmemesine karar verilmiştir. Karar tarihi üzerinden 5 yıl geçmiş olmakla birlikte, halihazırda konu ile ilgili BTK tarafından alınmış yeni bir karar bulunmamaktadır.

I.5.3.1. Gelir-Maliyet Analizi

- (61) Şikâyet konusu Yeni Yıl Kampanyası kapsamında çeşitli hız ve kotalarda 17 ayrı internet paketi sunulmaktadır. SUPERONLINE tarafından yapılan şikâyet başvurusunda, modemli-modemsiz ve yalın-ses hizmeti dâhil olan evde internet seçenekleriyle sunulan 50GB/8 mpbs özellikli “NetLimitsiz 50 GB” isimli paket şikâyet edilmiştir. Tablo 3’te belirtildiği üzere, Yeni Yıl Kampanyası kapsamındaki paketler içerisinde kampanya dönemi boyunca en çok satılan paket 8 mpbs hız ve 50 GB kotalı “NetLimitsiz 50 GB” DSL paketidir. Söz konusu paket kapsamında edinilen abone sayısı, kampanya sonucunda edinilen toplam abone sayısının %(.)’ini oluşturmaktadır²⁹. Dolayısıyla dosya kapsamında bahse konu pakete ilişkin gelir-maliyet analizi yapılmıştır.
- (62) Aşağıda öncelikle TTNET’in gelir ve maliyet kalemlerine ilişkin açıklamaya yer verilecek, ardından toplam gelir ve maliyetlerin nasıl hesaplandığı açıklanacaktır. Sonrasında ise kar/zarar analizi yapılacaktır.

I.5.3.1.1. TTNET’in Gelir Kalemlerine İlişkin Açıklamalar

- (63) TTNET’in Yeni Yıl Kampanyası kapsamında sunduğu internet hizmetinden elde ettiği gelirler “paket gelirleri” ve “diğer gelirler” olarak iki başlık altında incelenmiştir. Paket gelirleri internet, bağlantı, toptan hat kiralama, yalın internet, telefon ve devre hazırlama ücretlerinden, diğer gelirler ise modem ücreti ve “VAS (Value Added Services)” olarak adlandırılan katma değerli hizmet gelirinden oluşmaktadır. Kampanya dâhilinde sunulan yalın internet paketlerinde telefon aboneliği gerekmediği için telefon ücreti alınmamakta, telefon aboneliği gereken evde internet paketlerinden farklı olarak “yalın internet aylık erişim ücreti” tarife ve kampanya fiyatlarına dâhil edilmektedir. Aşağıda TTNET’in kampanya kapsamındaki gelir kalemleri ile söz konusu gelirler üzerinden ödediği vergi ve katkı payı oranları hakkında bilgilere yer verilmektedir.

a. Paket Gelirleri

- (64) İnternet Ücreti: Abonelere farklı altyapı, hız ve kotalarda (örneğin, 24 mpbs Fiberlimitsiz³⁰ 35 GB) verilen internet hizmeti karşılığında alınan aylık ücrettir. Bu ücret; kampanyalı ve kampanyasız dönemde farklılık göstermektedir. Bağlantı ücreti, erişim ücreti (NDSL³¹ veya THK³²) ve modem ücreti gibi ek unsurları kapsamayan gelir kalemidir.
- (65) Bağlantı Ücreti: Yeni bir aboneden (diğer İSS’lerden TTNET’e geçiş yapan aboneler hariç) internet erişiminin başlatılması için tek seferlik olarak tahsil edilen bir ücrettir. Yeni Yıl Kampanyası kapsamında bağlantı ücreti 96 TL (%18 KDV ve %5 ÖİV dâhil) olup bu bedel taahhüt süresince (24 ay) aylık 4 TL olarak kampanya fiyatına dahil edilmiştir.

²⁹ İkinci en çok satılan paket ise 24 mpbs/35 GB özellikli “Hipernet Limitsiz 35 GB” paketi olup, paketten faydalanan abone sayısı %(.) düzeyindedir.

³⁰ Limitsiz tarifelerde belirli bir kota sınırlaması bulunmamakla beraber abonelerin ay içerisindeki veri kullanımını adil kullanım kotasını aştığında internet kullanım hızı düşmektedir.

³¹ Nake Digital Subscriber Line (Yalın DSL).

³² Toptan Hat Kiralama.

- (66) Toptan Hat Kiralama (Sabit Telefon Hizmet Ücreti): Telefon hizmeti de alan, diğer bir ifadeyle evde internet aboneliği olan kullanıcının erişim hizmeti için aylık olarak ödediği bir ücrettir. Yeni Yıl Kampanyası kapsamında (yalın internet paketleri hariç) 18 TL (%18 KDV ve %15 ÖİV dahil) olan aylık sabit telefon ücreti, 12 TL olarak kampanya fiyatına dahil edilmekte, aboneler telefon hattını kullandıkça ek ücret faturaya yansıtılmaktadır.
- (67) Yalın İnternet Erişim Ücreti: Yalın internet paketlerinde sabit telefon aboneliğinin zorunlu olmaması sebebiyle aylık sabit telefon ücreti alınmamakta, bununla birlikte abonelerden erişim hizmeti için “Yalın İnternet Aylık Erişim Ücreti” adı altında belirli bir aylık ücret talep edilmektedir. Yeni Yıl Kampanyası ile sunulan yalın internet paketlerinde kampanyalı fiyata 12 TL (vergiler dâhil), kampanyasız fiyata ise 18 TL (vergiler dâhil) yalın internet erişim ücreti dâhil edilmektedir.
- (68) Devre Hazırlama Ücreti: Yalın internet hizmeti başvurularında, sabit telefon hattı ve internet hizmeti aboneliği olmayan yeni müşterilerden bir defaya mahsus alınan ücrettir. Yeni Yıl Kampanyası kapsamında abonelerden devre hazırlama ücreti alınmamaktadır.

b. Diğer Gelirler

- (69) Modem Ücreti: TTNET tarafından sunulan kampanyalar kapsamında talep eden abonelere sunulan modem karşılığında alınan ücrettir. Kampanya kapsamında modemli olarak sunulan internet paketlerinde 168 TL olan modem ücreti taahhüt süresince aylık 7 TL olarak faturaya ayrıca yansıtılmaktadır. TTNET tarafından Yeni Yıl Kampanyası'nda modem satın alan abone oranının %(.....) olduğu bildirilmiştir.
- (70) VAS Gelirleri (Katma Değerli Hizmetler): VAS hizmetleri katma değerli servis hizmetlerini ifade etmekte olup, müşterilerin internet hizmetine ek olarak aldıkları hizmetlerdir. VAS gelirleri ise, TTNET tarafından kullanıcılarına sunulan müzik, video, eğitim platformu (vitamin), e-kitap platformu, güvenlik, ödeme hizmetleri gibi katma değerleri hizmetlerin sunumundan elde edilen gelirleri ifade etmektedir. TTNET tarafından paket, erişim, bağlantı, modem ücretleri dışında 2016 Ocak-Temmuz arasında müşterilerden aylık ortalama vergisiz 0,72 TL VAS geliri elde edildiği ifade edilmiştir.
- (71) Toptan Satış Kampanyası Geliri: TÜRK TELEKOM tarafından İSS'lerin satışlarının desteklenmesi amacıyla yeni kazanılan abonelerin her biri için tüm İSS'lere verilen abone başı 30 TL'lik meblağı ifade etmektedir.
- (72) Online Abonelik İndirimi: Yeni Yıl Kampanyası'nda 03.05.2016-12.07.2016 tarihleri arasında tüm kampanya paketlerinde geçerli olmak üzere online kanal üzerinden abone olan müşterilere ilk iki ay boyunca 25'er TL (toplamda 50 TL) ekstra indirim sağlanmıştır.

c. Vergiler ve Katkı Payları

- (73) KDV: İnternet ve modem gelirleri üzerinden %18 oranında katma değer vergisi ödenmektedir.
- (74) ÖİV: İnternet gelirleri üzerinden %5 oranında özel iletişim vergisi ödenmektedir.
- (75) Evrensel Hizmet Katkı Payı: Yıllık gelirin % 1'lik bir kısmı Evrensel Hizmet Fonu olarak Hazine'ye ödenmektedir.
- (76) BTK Kurum Masraflarına Katkı Payı: Yıllık gelirin % 0,35 oranındaki pay “idari ücret” olarak BTK'ya ödenmektedir.

I.5.3.1.2. TTNET'in Maliyet Kalemlerine İlişkin Açıklamalar

(77) TTNET'in Yeni Yıl Kampanyası dâhilinde sunduğu internet paketleri kapsamında katlandığı maliyetler genel olarak abonelere hizmet sunumundan kaynaklanan "perakende seviyedeki maliyetler" ile TTNET tarafından TÜRK TELEKOM'a ödenen ücretleri içeren "toptan seviyedeki maliyetler"den oluşmaktadır. Aşağıda söz konusu maliyet kalemleri hakkında açıklamalara yer verilmiştir.

a. Perakende Seviyedeki Maliyet Kalemleri

- (78) Tahsilat Komisyonu Giderleri: TTNET tarafından bayilere ödenen tahsilat komisyonlarını kapsamaktadır.
- (79) Yasal Takip Giderleri: Yükümlülüklerini yerine getirmeyen aboneler için başlatılan yasal süreçte katlanılan maliyetleri içermektedir.
- (80) Çağrı Merkezi ve Müşteri İlişkileri Giderleri: Müşteri ilişkilerinin yönetimi, çağrı merkezinin kurulması ve çağrı merkezi üzerinden yapılan satışlar kapsamında katlanılan maliyetleri içermektedir.
- (81) Faturalama İşlemleri, Fatura Kâğıdı ve Zarf Ücreti Giderleri: Faturalama maliyetleri, faturalama sürecinde kâğıt, zarf ve posta kalemleri için katlanılan maliyetleri içermektedir.
- (82) Pazarlama (İlan ve Reklam) Giderleri: TTNET markasının ve ürünlerinin tanıtımı amacıyla katlanılan tüm maliyetleri içermektedir. Kampanya bazında reklam faaliyetleri gerçekleştirilmekle beraber, reklam harcamalarındaki temel saikin abone kazanımı olması nedeniyle bahse konu maliyetin kârlılık hesaplamalarına, toplam pazarlama tüm abone sayısına ve ay sayısına bölünmesiyle hesaplandığı belirtilmiştir.
- (83) VAS (Katma Değerli Hizmetler) Giderleri: TTNET tarafından kullanıcılarına sunulan; müzik, video, eğitim platformu (vitamin), e-kitap platformu gibi katma değerleri hizmetlerin sunumunu için katlanılan maliyetleri ifade etmektedir.
- (84) Operasyonel Maliyetler: TTNET'in faaliyetleri kapsamında katlandığı başta IT harcamaları (kullanılan yazılım lisansları, donanım bakım maliyetleri vb.) olmak üzere operasyonel giderleri içermektedir.
- (85) Satış Primi: TTNET'in satış kanallarına abone kazanımı kapsamında ödediği aktivasyon primleri satış primleri maliyet kalemini oluşturmaktadır. Kanal bazında ödenen prim miktarı değişmektedir.
- (86) Modem Maliyeti: Kampanyalar çerçevesinde TTNET tarafında satılan modem başına katlanılan maliyetleri ifade etmektedir. Bir abone için katlanılan modem maliyetinin abone ömrüne bölünmesi suretiyle hesaplamalara dâhil edilmektedir.
- (87) Şüpheli Alacak Gideri: Tahsili şüpheli konuma düşen alacaklara karşılık olarak tüm gelirler üzerinden ayrılan bir oran maliyet unsuru olarak kârlılık hesabına dâhil edilmektedir.
- (88) Kurulum Giderleri: TTNET'in yeni aboneleri için modem teslim, modem kurulum, hız testi ve gerektiğinde daire içi kablolama gibi hizmetleri nedeniyle katlandığı maliyetleri ifade etmektedir. Kurulum maliyetinin Mayıs 2016 döneminden itibaren oluşan bir maliyet kalemi olduğu ifade edilmektedir.

b. Toptan Seviyedeki Maliyet Kalemleri

- (89) İSS'ler perakende seviyede hizmet verebilmek için toptan seviyede TÜRK TELEKOM'dan birtakım hizmetler almak durumundadır. Bu bölümde toptan seviyede verilen hizmet için TÜRK TELEKOM'a ödenen ve İSS'ler için maliyet oluşturan unsurlar açıklanacaktır.
- (90) Toptan Aylık Paket Ücreti (VAE Paket Ücreti): DSL hizmetlerinin perakende seviyede sunumu için İSS'lerin TÜRK TELEKOM altyapısına erişmesi gerekmektedir. TÜRK TELEKOM altyapısına erişim yöntemlerinden biri olan VAE (Veri Akış Erişimi) modelinde trafik, belirli trafik teslim noktalarına kadar TÜRK TELEKOM tarafından taşınmakta ve söz konusu noktalarda İSS'lere teslim edilmektedir. Dolayısıyla VAE maliyeti TTNET'in belirli bir seviyeye kadar TÜRK TELEKOM altyapısı üzerinden gerçekleştirdiği veri akışı için paket bazında aylık olarak katlandığı maliyeti ifade etmektedir. TTNET tarafından aylık VAE maliyetinin paket bazında değişmekte olduğu, NetLimitsiz 50 GB paketi için aylık abone başı VAE maliyetinin 21,54 TL olduğu belirtilmiştir.
- (91) Yalın İnternet (NDSL) Erişim Maliyeti: Yalın internet hizmeti verebilmek için İSS'ler tarafından TÜRK TELEKOM'a ödenmesi gereken ve paket bazında değişmeyen erişim ücretini ifade etmektedir. Bu ücret 8,13 TL'dir.
- (92) Toptan Hat Kiralama (THK) Erişim Maliyeti: TTNET'in ALO Paket telefon hizmeti de alan aboneler için TÜRK TELEKOM'a ödenen erişim hizmeti karşılığında ödenen aylık maliyettir. Aylık abone başı THK maliyetinin 9,48 TL olduğu belirtilmiştir.
- (93) Bitsream (MetroEthernet) Maliyeti: TTNET'in TÜRK TELEKOM altyapısından veri aktarımı gerçekleştiriyor olması nedeniyle TÜRK TELEKOM'a ödenen bedeli ifade etmektedir. TTNET tarafından bu maliyet kaleminin aylık ve abone başı 4,83 TL olduğu bildirilmiştir.
- (94) Bağlantı Maliyeti: Yeni bir aboneye internet sağlanması halinde abonenin internet erişiminin başlatılması için TTNET tarafından TÜRK TELEKOM'a tek seferlik ödenen bir maliyet kalemidir. TTNET tarafından, TÜRK TELEKOM'a yeni aboneliklerde bağlantı işlemi için, her bir abone başına ve tek seferlik olarak 21,80 TL tutarında ödeme yapılması gerektiği, ancak TÜRK TELEKOM tarafından söz konusu ücrete ilişkin tek seferlik olmak üzere 21,80 TL tutarında indirim kampanyası uygulandığı belirtilmiştir. Dolayısıyla kampanya kapsamında TTNET ve diğer İSS'ler tarafından TÜRK TELEKOM'a herhangi bir bağlantı ücret ödenmemektedir.
- (95) THK Aktivasyon Maliyeti: TTNET'in sunduğu paketlerdeki telefon hizmetini aktif hale getirmek için katlandığı maliyeti ifade etmektedir. TTNET tarafından 5,64 TL THK aktivasyon maliyetinin abone başına tek seferlik bir maliyet olduğu ve alternatif operatörlere numara taşınması durumunda bu maliyetin 3,01 TL'ye düşeceği bildirilmiştir. 5,64 TL'lik maliyet yalın internet paketlerinde "yalın internet devre hazırlama maliyeti" olarak tahsil edilmekte ve herhangi bir durumda değişiklik göstermemektedir.

I.5.3.1.3. TTNET'in Gelirlerinin Hesaplanmasında Kullanılan Yöntem

- (96) Bu bölümde TTNET'in gelir kalemlerinden elde edilen ortalama net gelirin nasıl hesaplandığı açıklanmaktadır. Ortalama aylık net gelirin hesaplanmasında en önemli unsur abone ömrüdür.

- (97) Ortalama abone ömrü; bir İSS tarafından sunulan kampanyadan indirim ve fayda elde etmiş olan abonelerin, kampanya süresi de dâhil olmak üzere ortalama kaç ay başka bir İSS'ye geçmeden veya yeni bir kampanyadan faydalanmadan aboneliğini devam ettirdiğini göstermektedir. TTNET'in gelirlerinin hesaplanmasında ortalama abone ömrünün kullanılması ile kampanya dönemi boyunca katlanılan abone kazanma maliyetlerinin (kampanya çerçevesinde sağlanan indirim ve faydalar) kampanyalı dönem takip eden sürede karşılanıp karşılanmadığını tespit etmek mümkün olmaktadır. Ortalama abone ömrü TTNET tarafından (.....) ay olarak bildirilmiştir.
- (98) TTNET bir aboneden abonenin aldığı hizmetlere göre internet ücreti, telefon ücreti, bağlantı ücreti, devre hazırlama ücreti, katma değerli hizmetler geliri, modem geliri gibi gelirler elde etmektedir. Abone ömrü boyunca oluşan ortalama internet ücreti geliri, analiz edilen kampanyanın öngördüğü indirimli internet ücretinin indirimli ücretin geçerli olduğu ay sayısı (24 ay), indirimli dönemin bitiminden sonra geçerli olan kampanyasız ücretin ise geriye kalan abone ömrüyle ((.....) ay) çarpılması; çıkan sonucun ise abone ömrüne bölünmesi ile elde edilmiştir.
- (99) Abonenin yalın internet hizmeti almadığı, telefon hizmetinin de sağlandığı durumlarda elde edilen ortalama telefon ücreti de benzer şekilde indirimli ve indirimsiz tarifelerin aylara göre ağırlıklı ortalamasının alınması ile hesaplanmıştır. Yukarıda da belirtildiği gibi ses hizmetlerinin internet hizmetlerinden farklı oranda ÖİV'ye tabi olması, vergi tutarlarının doğru tespit edilebilmesi için bu gelirin ayrıca hesaplanması önem taşımaktadır.
- (100) Abonenin yalın internet hizmeti alması durumunda internet ücretine ek olarak yalın internet erişim ücreti ödediği belirtilmiştir. Taahhüt döneminde indirimli olarak alınan bu ücretten elde edilen ortalama yalın internet erişim ücreti geliri ortalama internet ücretinin içinde yer almaktadır. Bağlantı ücreti ise (4 TL*24 ay) kampanyalı dönem boyunca tahsil edildiğinden kampanyalı ücret içinde yer almakta, böylece abone ömrüne bölünerek kârlılık tablosuna eklenmektedir.
- (101) "Kampanya Hakkında Bilgi" başlıklı bölümde de aktarıldığı üzere incelemeye konu kampanya kapsamında devre hazırlama ücreti alınmamaktadır. Bu nedenle devre hazırlama ücreti hesaplamaya dâhil edilmemiştir.
- (102) Kampanya çerçevesinde modem almayı tercih eden abonelerden elde edilen ortalama modem geliri kampanya dönemi boyunca elde edilen toplam modem gelirinin (7 TL*24 ay) ortalama abone ömrüne bölünmesi ile hesaplanmıştır.
- (103) Katma değerli hizmetler geliri ise Ocak-Temmuz 2016 döneminde vergiler hariç aylık abone başına (.....) TL olarak bildirilmiştir.
- (104) TTNET'in aylık ortalama gelirinin tespitinde dikkate alınan son husus abonelik işlemlerini internet veya çağrı merkezi üzerinden gerçekleştiren DSL abonelerine sunulan toplam 50 TL'lik indirimdir. Bu indirimden Yeni Yıl Kampanyası'ndan faydalanan abonelerin %(.....)'inin faydalandığı TTNET tarafından bildirilmiştir. Bu çerçevede 50 TL, önce abone ömrüne bölünmüş sonra da bu değer % (.....)'i alınmıştır. Bulunan bu tutar "online abonelik indirim" adıyla gelirleri azaltıcı şekilde hesaplamaya dâhil edilmiştir.

- (105) Yukarıda sıralanan tüm ortalama aylık gelir kalemlerinin toplanması ve online abonelik indiriminin düşülmesi ile abone ömrü boyunca oluşan ortalama aylık gelire ulaşılmıştır. Bu değerden KDV, ÖİV, BTK katkı payı ve Evrensel Hizmet Fonu katkı payının çıkarılması ile ortalama net gelir tespit edilmiştir.³³

I.5.3.1.4. TTNET'in Maliyetlerinin Hesaplanmasında Kullanılan Yöntem

- (106) Bu bölümde TTNET'in doğrudan internet hizmeti vermesinden kaynaklanan giderlerinin nasıl hesaplandığına ilişkin bilgi verilecektir. TTNET'in giderlerini perakende seviyedeki giderler ve toptan seviyede Türk Telekom'a ödenen giderler olmak üzere iki grupta toplamak mümkündür.

a. TTNET'in Perakende Seviyedeki Giderleri

- (107) TTNET'in perakende seviyede çeşitli gider kalemleri bulunmaktadır. Modem maliyeti tek seferlik olmak üzere abone başına 2016 yılında (.....) TL olarak bildirilmiştir. Bu maliyet ortalama abone ömrüne bölünerek hesaplamaya dâhil edilmiştir. Kurulum maliyeti ise tek seferlik abone başına (.....) TL olarak bildirilmiştir. Söz konusu maliyet ise abone ömrüne bölünerek ve kurulum hizmeti alan abone oranı (%(.....)) ile çarpılarak hesaplanmıştır. Şüpheli alacak gideri ise TTNET tarafından bildirilen şüpheli alacak oranının (%(.....)) aylık ortalama net gelire uygulanması ile bulunmuştur.
- (108) Modem, kurulum ve şüpheli alacak gideri maliyeti dışındaki aylık abone başına giderler ise 2016 Ocak-Ekim döneminde yapılan toplam harcamaların 10'a ve giderin içeriğine bağlı olarak 2016 yılı ortalama toplam abone sayısına ((.....)) veya 2016 yılında yeni kazanılan abone sayısına ((.....)) bölünmesiyle hesaplanmıştır. Bu giderler aşağıdaki tabloda sunulmaktadır³⁴.

Tablo 6: TTNET'in 2016 Yılı Perakende Seviyedeki Giderleri

Gider Kalemi	Toplam Gider (TL)	İlgili Abone Sayısı	Abone Başına Aylık Ortalama Gider (TL)
Tahsilat Komisyonu	(.....)	(.....)	(.....)
Yasal Takip Giderleri	(.....)	(.....)	(.....)
Çağrı Merkezi ve Müşteri İlişkileri Giderleri	(.....)	(.....)	(.....)
Faturalama İşlemleri, Fatura Kağıdı ve Zarf Ücreti	(.....)	(.....)	(.....)
Pazarlama Giderleri	(.....)	(.....)	(.....)
VAS Giderleri	(.....)	(.....)	(.....)
Operasyonel Giderler	(.....)	(.....)	(.....)
Satış Primi	(.....)	(.....)	(.....)

³³ Ortalama katma değerli hizmet geliri vergiler hariç şekilde verildiğinden bu gelirden ikinci kez vergilerin çıkarılmamasına dikkat edilmiştir.

³⁴ Dikkat edileceği üzere perakende seviyedeki maliyetler kampanya veya pakete göre değişmemektedir. TTNET'ten paket bazında giderleri verisinin mevcut olmadığını bildirmiştir. Bu durumda şüpheli alacak giderinde olduğu gibi abonenin kullandığı paket (dolayısıyla yarattığı gelir) ile bağlantılı olan giderlerin doğrudan abone sayısına bölünmesi yerine toplam giderin paketlerin ilgili yılda oluşturduğu gelir ile orantılı şekilde paketlere atfedilmesinin gerçeğe daha yakın sonuç vereceği ileri sürülebilecektir. Ancak bu önaraştırma çerçevesinde incelenen paketlerin düşük gelirli paketler olması, dolayısıyla mevcut yöntem ile bulunan değerlerin alternatif yöntem ile bulunacak değerlerden daha yüksek olduğunun düşünülmesi, ayrıca ilerleyen bölümlerde görüleceği üzere tespit edilen kar marjının yöntem değişikliği ile ortadan kalkmasının mümkün olmaması nedeniyle TTNET'in bildirdiği hesaplama yöntemi kullanılmıştır.

b. TTNET'in Toptan Seviyedeki Maliyetleri

- (109) TTNET perakende pazarda faaliyet göstermek için toptan seviyede TÜRK TELEKOM'dan birtakım hizmetler almaktadır. Bu hizmetler için yapması gereken ödemelerden ve TÜRK TELEKOM'un söz konusu hizmetlerine ilişkin kampanyalarından yola çıkılarak toptan seviyedeki maliyetleri hesaplanmıştır.
- (110) Bu maliyet kalemlerinden en önemlisi toptan seviyedeki internet paket ücretidir. Toptan seviyedeki internet tarifesi BTK tarafından düzenlenmektedir. Bu düzenlenen tarifeye göre VAE yöntemi ile 8 mbps hızlı, 50 GB adil kullanım kotalı DSL internet paketinin aylık fiyatı 21,54 TL'dir. Bu fiyat TTNET için geçerlidir. TÜRK TELEKOM alternatif işletmecilere pozitif ayrımcılık uygulayarak onlara sunduğu fiyatların %5 fazlası ile TTNET'e satışta bulunmaktadır. Bu bilgi ışığında eşit etkinlikteki alternatif işletmecinin aynı paket için aylık 20,51 TL ödeyeceği anlaşılmaktadır.
- (111) Aboneye yalın internet hizmeti sunulması halinde TTNET ve alternatif operatörler NDSL erişim maliyetine katlanmaktadır. Bu maliyet DSL internet için aylık abone başına 8,13 TL, fiber internet için 12,54 TL'dir. Telefon hizmeti de alan aboneler için erişim gideri olarak aylık abone başına 9,48 TL olan THK maliyeti söz konusu olmaktadır.
- (112) Metro Ethernet maliyeti TTNET tarafından abone başına aylık (.....) TL olarak bildirilmiştir. Bu değer 2016 yılı Metro Ethernet hat kiralama maliyetinin ((.....) TL) aynı yılın ortalama abone sayısına bölünmesi ile bulunmuştur.
- (113) Yeni aboneler için TÜRK TELEKOM'dan yalın devre hazırlama hizmeti (telefon hizmetinin de verilmesi halinde THK aktivasyon hizmeti) ve bağlantı hizmeti alınmaktadır. Bu hizmetler için abone başına tek seferlik olarak sırasıyla 5,64 TL³⁵ ve 21,8 TL ödenmektedir. TTNET tarafından DSL internet hizmetleri için TÜRK TELEKOM tarafından düzenlenen kampanya çerçevesinde bağlantı ücretinin alınmadığı, devre hazırlama ücretine ilişkin bir kampanyanın bulunmadığı bildirilmiştir. Bu çerçevede bağlantı ücreti hesaplamaya dahil edilmezken devre hazırlama ücreti abone ömrüne bölünerek aylık hesaplamaya katılmıştır.
- (114) Toptan seviyedeki maliyetlerin belirlenmesinde son olarak TÜRK TELEKOM'un İSS'lere yönelik satış desteği dikkate alınmıştır. Söz konusu destek daha önce TÜRK TELEKOM altyapısı üzerinden internet hizmeti almayan abonelerin kazanılması karşılığında abone başına tek seferlik bir ödemeyi öngörmektedir. Bu kapsamda abonenin 8 veya 16 mbps hızlı ve 50 GB, 75 GB veya 100 GB adil kullanım kotalı DSL internet paketine üye olması halinde 30 TL, fiber de dahil olmak üzere diğer paketleri satın alması halinde ise 130 TL'dir. İlgili paket için verilen satış desteği (30 TL) abone ömrüne bölünerek maliyetleri azaltıcı şekilde hesaplamaya yansıtılmıştır.

³⁵ Sadece THK aktivasyon hizmetinde geçerli olmak üzere abonenin PSTN'den THK yöntemine geçmesi durumunda ücret 3,01 TL olmaktadır. TTNET Yeni Yıl Kampanyası kapsamında 3,01 TL THK aktivasyon ücreti ödenen abone oranının 2016 Ocak-Nisan döneminde %(.....), 2016 Mayıs-Haziran döneminde ise %(.....) olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle THK aktivasyon ücreti 5,64 TL olarak alınmıştır.

I.5.3.2. TTNET'in Karlılık Analizine İlişkin Değerlendirmeler

- (115) Bu bölümde, yukarıda tanımlarına yer verilen ve hesaplama yöntemleri açıklanan gelir ve maliyet kalemleri kullanılarak TTNET'in şikayet konusu Yeni Yıl Kampanyası kapsamında sunulun 50 GB/8mpbs NetLimitsiz internet paketine ilişkin kar/zarar analizi yapılmaktadır. Daha önce de bahsedildiği üzere söz konusu internet paketi yalın internet/evde internet ile modemli/modemsiz seçenekleri ile abonelere sunulmaktadır. Bu çerçevede, karlılık analizi de bahse konu dört paket için ayrı ayrı yapılacaktır.

Tablo 7: 50 GB/8mpbs NetLimitsiz Modemli / Modemsiz Yalın İnternet Paketi Karlılık Analizi

Gelir – Maliyet Kalemleri	Yalın İnternet / Modemli	Yalın İnternet / Modemsiz
Abone Ömrü (ay)	(.....)	(.....)
İndirimli Dönem (ay)	24	24
Paket Geliri		
Kampanyasız Ücret	95,00	95,00
<i>Bağlantı Ücreti</i>	0,00	0,00
<i>Yalın İnternet Aylık Erişim Ücreti</i>	18,00	18,00
Kampanyalı Ücret (24 Ay Boyunca)	49,90	49,90
<i>Bağlantı Ücreti</i>	4,00	4,00
<i>Yalın İnternet Aylık Erişim Ücreti</i>	12,00	12,00
<i>Devre Hazırlama Ücreti</i>	0,00	0,00
Diğer Gelirler		
Katma Değerli Hizmetler (VAS) Geliri (Vergisiz)	(.....)	(.....)
Modem Geliri (24 Ay Boyunca)	7,00	0,00
Online Abonelik İndirimi	(.....)	(.....)
Abone Ömrü Boyunca Ortalama Gelir		
Ortalama Gelir - İnternet Paketi	(.....)	(.....)
Ortalama Gelir - Modem	(.....)	(.....)
Ortalama Gelir	(.....)	(.....)
Net Gelir	(.....)	(.....)
KDV (%18)	(.....)	(.....)
<i>KDV (modem)</i>	(.....)	(.....)
<i>KDV (internet)</i>	(.....)	(.....)
ÖİV (%5) (internet)	(.....)	(.....)
Evrensel Hizmet Fonu Katkı Payı (%1)	(.....)	(.....)
<i>Evrensel Hizmet Fonu Katkı Payı (modem)</i>	(.....)	(.....)
<i>Evrensel Hizmet Fonu Katkı Payı (internet)</i>	(.....)	(.....)
BTK Katkı Payı (%0,35)	(.....)	(.....)
<i>BTK Katkı Payı (modem)</i>	(.....)	(.....)
<i>BTK Katkı Payı (internet)</i>	(.....)	(.....)

Tablo 7'nin devamı		
Perakende Seviyedeki Maliyetler	(.....)	(.....)
Tahsilat Komisyonu	(.....)	(.....)
Yasal Takip Giderleri	(.....)	(.....)
Çağrı Merkezi ve Müşteri İlişkileri Giderleri	(.....)	(.....)
Gelir – Maliyet Kalemleri	Yalın İnternet / Modemli	Yalın İnternet / Modemsiz
Faturalama İşlemleri, Fatura Kağıdı ve Zarf Ücreti	(.....)	(.....)
Pazarlama (İlan ve Reklam) Giderleri	(.....)	(.....)
Katma Değerli Hizmetler (VAS) Giderleri	(.....)	(.....)
Operasyonel Maliyetler	(.....)	(.....)
Satış Primi	(.....)	(.....)
Modem Maliyeti	(.....)	(.....)
Şüpheli Alacak Gideri	(.....)	(.....)
Kurulum Maliyeti	(.....)	(.....)
Toptan Seviyedeki Maliyetler	(.....)	(.....)
Toptan Aylık Ücret (VAE)	-20,51	-20,51
Yalın İnternet (NDSL) Erişim Maliyeti	-8,13	-8,13
Bitsream (MetroEthernet)	(.....)	(.....)
Devre Hazırlama Ücreti	(.....)	(.....)
Bağlantı Ücreti	(.....)	(.....)
Toptan Satış Kampanyası	(.....)	(.....)
FAVÖK	(.....)	(.....)
FAVÖK Marjı (%)	(.....)	(.....)

Tablo 8: 50 GB/8mpbs NetLimitsiz Modemli / Modemsiz Evde İnternet Paketi Karlılık Analizi

Gelir – Maliyet Kalemleri	Evde İnternet / Modemli	Evde İnternet / Modemsiz
Abone Ömrü (ay)	(.....)	(.....)
İndirimli Dönem (ay)	24	24
Paket Geliri		
Kampanyasız Ücret	95,00	95,00
<i>İnternet Ücreti</i>	77,00	77,00
<i>Bağlantı Ücreti</i>	0,00	0,00
<i>Telefon Ücreti</i>	18,00	18,00
Kampanyalı Ücret (24 Ay Boyunca)	49,90	49,90
<i>İntenret Ücreti</i>	33,90	33,90
<i>Bağlantı Ücreti</i>	4,00	4,00
<i>Telefon Ücreti</i>	12,00	12,00
<i>Devre Hazırlama Ücreti</i>	0,00	0,00
Diğer Gelirler		
Katma Değerli Hizmetler (VAS) Geliri (Vergisiz)	(.....)	(.....)
Modem Geliri (24 Ay Boyunca)	7,00	0,00
Online Abonelik İndirimi	(.....)	(.....)
Gelir – Maliyet Kalemleri	Evde İnternet / Modemli	Evde İnternet / Modemsiz
Abone Ömrü Boyunca Ortalama Gelir		
Ortalama Gelir - İnternet Paketi	(.....)	(.....)
Ortalama Gelir - Telefon	(.....)	(.....)
Ortalama Gelir - Modem	(.....)	(.....)
Ortalama Gelir	(.....)	(.....)
Net Gelir	(.....)	(.....)
KDV (%18)	(.....)	(.....)
<i>KDV (modem)</i>	(.....)	(.....)
<i>KDV (telefon)</i>	(.....)	(.....)
<i>KDV (internet)</i>	(.....)	(.....)
ÖİV	(.....)	(.....)
<i>ÖİV (%15 - telefon)</i>	(.....)	(.....)
<i>ÖİV (%5 - internet)</i>	(.....)	(.....)
Evrensel Hizmet Fonu Katkı Payı (%1)	(.....)	(.....)
<i>Evrensel Hizmet Fonu Katkı Payı (modem)</i>	(.....)	(.....)
<i>Evrensel Hizmet Fonu Katkı Payı (telefon)</i>	(.....)	(.....)
<i>Evrensel Hizmet Fonu Katkı Payı (internet)</i>	(.....)	(.....)
BTK Katkı Payı (%0,35)	(.....)	(.....)
<i>BTK Katkı Payı (modem)</i>	(.....)	(.....)
<i>BTK Katkı Payı (telefon)</i>	(.....)	(.....)

Tablo 8'in devamı		
BTK Katkı Payı (internet)	(.....)	(.....)
Perakende Seviyedeki Maliyetler	(.....)	(.....)
Tahsilat Komisyonu	(.....)	(.....)
Yasal Takip Giderleri	(.....)	(.....)
Çağrı Merkezi ve Müşteri İlişkileri Giderleri	(.....)	(.....)
Faturalama İşlemleri, Fatura Kağıdı ve Zarf Ücreti	(.....)	(.....)
Pazarlama (İlan ve Reklam) Giderleri	(.....)	(.....)
Katma Değerli Hizmetler (VAS) Giderleri	(.....)	(.....)
Operasyonel Maliyetler	(.....)	(.....)
Satış Primi	(.....)	(.....)
Modem Maliyeti	(.....)	(.....)
Şüpheli Alacak Giderleri	(.....)	(.....)
Kurulum Maliyeti	(.....)	(.....)
Toptan Seviyedeki Maliyetler	(.....)	(.....)
Gelir – Maliyet Kalemleri	Evde İnternet / Modemli	Evde İnternet / Modemsiz
Toptan Aylık Ücret (VAE)	-20,51	-20,51
Toptan Hat Kiralama (THK) Erişim Gideri	-9,48	-9,48
Bitsream (MetroEthernet) Maliyeti	(.....)	(.....)
THK Aktivasyon Ücreti	(.....)	(.....)
Bağlantı Ücreti	(.....)	(.....)
Toptan Satış Kampanyası	(.....)	(.....)
FAVÖK	(.....)	(.....)
FAVÖK Marjı	(.....)	(.....)

(116) Yukarıdaki tablolardan görüleceği üzere, TTNET tarafından Yeni Yıl Kampanyası kapsamında sunulan,

- 50 GB / 8mpbs NetLimitsiz modemli yalın internet paketinden abone başına (.....) TL kar elde edilmiş olup söz konusu pakete ilişkin kar marjı ise %(.....) seviyesinde gerçekleşmiştir.
- 50 GB / 8mpbs NetLimitsiz modemsiz yalın internet paketinden abone başına (.....) TL kar elde edilmiş olup kar marjı ise %(.....)'dur.
- 50 GB / 8mpbs NetLimitsiz modemli evde internet paketinden abone başına (.....) TL kar elde edilmiş olup söz konusu pakete ilişkin kar marjı ise %(.....) seviyesinde gerçekleşmiştir.
- 50 GB / 8mpbs NetLimitsiz modemli evde internet paketinden abone başına (.....) TL kar elde edilmiş olup kar marjı ise %(.....)'dir.

- (117) Dolayısıyla incelenen dört pakette de TTNET'in maliyetlerini karşılamadığı sonucuna ulaşmak mümkün görünmemektedir. Bu sebeple, fiyat sıkıştırmasının tespitine yönelik unsurlardan sonuncusu olan *“üst ve alt pazar ürünleri arasındaki marjın üst pazardaki hâkim durumda bulunan teşebbüs kadar etkin bir rakibin alt pazarda kar elde edemeyecek ve kalıcı şekilde faaliyet gösteremeyecek kadar düşük olması”* koşulunun karşılanmadığı değerlendirilmektedir.
- (118) Önaraştırma çerçevesinde yapılan analiz ile ulaşılan sonuç yerinde incelemede elde edilen belgelerle de uyumludur. Yeni Yıl Kampanyası'nın planlanması aşamasında kampanyanın finansal etkisi TTNET çalışanlarınca incelenmiştir. Bu önaraştırma çerçevesinde yapılan analizle aynı olmamakla birlikte (.....) tarafından gönderilen 27.12.2015 tarihli ve *“FW: Yeni Yıl Kampanyası Analizi hk. (draft)”* başlıklı e-postanın ekinde yer alan tablolardan finansal etkinin pozitif öngöründüğü anlaşılmaktadır. Benzer şekilde (.....) tarafından 28.01.2016 tarihinde gönderilen *“yeni yıl karlılık VAE”* başlıklı e-postada VAE yöntemi ile erişim hizmeti alınması halinde Yeni Yıl Kampanyası'nın karlılığının ne olacağına incelendiği; e-postanın ekinde yer alan tablolarda internet paketine göre %(.....) ile %(.....) arasında değişen oranlarla kar beklendiği anlaşılmaktadır.
- (119) Yeni Yıl Kampanyası Ocak–Mayıs 2016 dönemi için başlatılmış, daha sonra Temmuz 2016'ye kadar uzatılmıştır. Bu kararda kampanyanın kârlı olması etkili olmuştur. Kampanyanın uzatılmasının değerlendirildiği, (.....) tarafından gönderilen 25.03.2016 tarihli e-postada *“Yeni Yıl Kampanyası'na mayıs ayında devam kararı için post analizinize göre ilerleyeceğiz. Postunuza göre performans nasıl görünüyor.”* ifadesi, cevap olarak (.....) tarafından gönderilen aynı tarihli e-postada ise *“Yılın ilk 2 ayına baktık analizde, sonuçlar oldukça pozitif. ((.....)M+ 2 yıllık gelir etkisi)”* ifadesi yer almaktadır.
- (120) Davranışın fiyat sıkıştırması teşkil etmeyeceği yukarıdaki analizle ortaya konmuş olsa da Yeni Yıl Kampanyası'nın şikâyetçi üzerindeki etkisi de incelenmiştir. Aşağıdaki tabloda Yeni Yıl Kampanyası'nın en çok satılan paketi olan ve SUPERONLINE'in şikâyetinin de konusunu oluşturan paket ile aynı özelliklerdeki SUPERONLINE paketine üye abone sayıları ile 2015 ve 2016 yıllarındaki toplam bireysel SUPERONLINE abone sayısına yer verilmektedir.

Tablo 9: SUPERONLINE'in 2015-2016 Yılları Abone Sayısı

Dönem	Netlimitsiz 50GB/8 Mbps Abone Sayısı	Toplam Bireysel Abone Sayısı
2015/1	(.....)	(.....)
2015/2	(.....)	(.....)
2015/3	(.....)	(.....)
2015/4	(.....)	(.....)
2015/5	(.....)	(.....)
2015/6	(.....)	(.....)
2015/7	(.....)	(.....)
2015/8	(.....)	(.....)
2015/9	(.....)	(.....)
2015/10	(.....)	(.....)
2015/11	(.....)	(.....)
2015/12	(.....)	(.....)
2016/1	(.....)	(.....)
2016/2	(.....)	(.....)
2016/3	(.....)	(.....)
2016/4	(.....)	(.....)
2016/5	(.....)	(.....)
2016/6	(.....)	(.....)
2016/7	(.....)	(.....)
2016/8	(.....)	(.....)
2016/9	(.....)	(.....)
2016/10	(.....)	(.....)
2016/11	(.....)	(.....)
2016/12	(.....)	(.....)

- (121) Tablodan görüleceği üzere, TÜRK TELEKOM'un şikâyet konu Yeni Yıl Kampanyası'nda yer alan tarifeler arasında en çok talep gören, 8 Mbps'ye kadar Netlimitsiz 50 GB tarifesinin kota ve hız bakımından muadili bir tarife, şikâyetçi SUPERONLINE tarafından sunulmaktadır. Veriler incelendiğinde, 2015 ve 2016 yılları bakımından SUPERONLINE'in anılan tarifesi ve yanı sıra toplam bireysel abone sayılarının yatay bir seyir izlediği görülmektedir. Yıllık bazda söz konusu tarife ve toplam bireysel abone sayılarına bakıldığında, 2015 yılında SUPERONLINE'in toplam Netlimitsiz 50 GB/ 8 mbps abone sayısı (.....), toplam bireysel abone sayısı (.....)'dir. 2016 yılında ilgili tarife bazında abone sayısı (.....), toplam bireysel abone sayısı (.....) olarak gerçekleşmiştir. Bu bağlamda, son iki yıl karşılaştırmasında SUPERONLINE'in en çok bireysel talep gören tarife olan 8 Mbps'ye kadar hızda Netlimitsiz 50 GB tarifesinde abone sayısının ancak (.....) bin aboneden daha az düştüğü, toplam bireysel abone sayısının ise arttığı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede Yeni Yıl Kampanyası'nın SUPERONLINE üzerinde somut bir negatif etkisi bulunduğunu söylemenin zor olduğu değerlendirilmektedir.

- (122) Sonuç itibarıyla, TTNET'in Yeni Yıl Kampanyası kapsamında maliyet altında fiyatlandırma uygulayarak rakiplerin faaliyetlerini zorlaştırdığı iddiasına ilişkin olarak yürütülen önaraştırma çerçevesinde yapılan inceleme ve değerlendirmeler neticesinde, TTNET'in Yeni Yıl Kampanyası kapsamında en çok sattığı ve şikâyet konusu edilen paketlerden kar elde edildiği, dolayısıyla maliyet altı fiyatlandırma ve fiyat sıkıştırması yoluyla rakip İSS'lerin faaliyetlerinin zorlaştırıldığı iddialarının gerçeği yansıtmadığı; ayrıca, söz konusu kampanyanın şikâyetçi SUPERONLINE'in satışlarında kayda değer herhangi bir etkisinin bulunmadığı değerlendirilmekte, bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ihlal edilmediği sonucuna ulaşılmaktadır.

I.5.4. Geçici Tedbir Talebine İlişkin Değerlendirme

- (123) SUPERONLINE tarafından, TÜRK TELEKOM ve TTNET'in dosya kapsamında incelenen işlem ve eylemlerinin devam etmesi halinde ciddi zararların ortaya çıkacağı gerekçesiyle 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca geçici tedbir kararı alınması talebinde bulunulmuştur. Bu kapsamda TÜRK TELEKOM tarafından sunulan ve dışlayıcı nitelik arz eden Yeni Yıl Kampanyası ve benzer nitelikteki diğer kampanyaların derhal durdurulması, anılan kampanyayla benzer etkiler doğuracak yeni uygulamaların önüne geçilmesi için gerekli önlemlerin alınması talep edilmektedir.
- (124) Dosya kapsamında yürütülen incelemeler çerçevesinde elde edilen bilgilerden, TTNET'in Yeni Yıl Kampanyası kapsamında en çok sattığı ve şikâyet konusu edilen paketlerden kar elde edildiği, şikâyete konu Yeni Yıl Kampanyası'nın 2016 yılı Ocak ayının ilk haftasında başladığı, Temmuz ayı sonunda sona erdiği anlaşılmaktadır. Söz konusu kampanyanın süresinin sona ermiş olması, rakipleri pazardan dışlama etkisi doğurmayacağı, başvuran dâhil olmak üzere rakiplerin benzer hız ve kotada kampanyalar yapmaya ve yeni abone alımına devam ettiği göz önünde bulundurularak geçici tedbir talebi reddedilmiştir.

J. SONUÇ

- (125) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,
1. Dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikâyetin reddi ile soruşturma açılmamasına,
 2. 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin dördüncü fıkrasında öngörülen koşullar gerçekleşmediğinden geçici tedbir talebinin reddine,
- gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.